

CAPÍTULO 5

PLAN DE ACCIÓN

5.1. - 5.6. ESTRUTURA E CONTIDOS DO PLAN DE ACCIÓN

A continuación recóllese un mapa do plan de acción da EDLP, que de maneira sintética agrupa os obxectivos estratéxicos, os obxectivos específicos e liñas de actuación da mesma. Cómpre indicar que se recollen actuacións en todos os obxectivos estratéxicos, que se fixan a nivel do Fondo Europeo Marítimo e de Pesca.

En relación á estrutura fixada pola guía de elaboración das EDLP, publicada pola Consellería do Mar, esta información corresponderíase cos apartados 5.1, 5.2, 5.3, 5.4 e 5.5, do anexo da mesma.

MAPA DO PLAN DE ACCIÓN

Este apartado responde 5.5 da Guía de EDLP.

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 1: Mellora da competitividade do sector pesqueiro, creación de emprego e atracción de mocidade, en especial a través do aumento do valor engadido dos produtos pesqueiros, da integración vertical, da innovación en todas as fases da cadea de suministro dos produtos pesqueiros; e garantir unha actividade sostible promovendo o uso eficiente dos recursos biolóxicos mariños.

Obxectivo específico 1.1: Conseguir a cooperación entre entidades do sector para mellorar a valorización dos recursos pesqueiros a través da promoción comercial e a apostar pola súa calidade diferencial

Liña de actuación 1.1.1: Aumento do valor engadido das producións pesqueiras, incluíndo as especies infravaloradas.

Liña de actuación 1.1.2: Mellora da eficiencia na comercialización das producións pesqueiras.

Obxectivo específico 1.2: Acadar a incorporación laboral ou profesional da mocidade e a profesionalización do sector pesqueiro

Liña de actuación 1.2.1: Promoción da incorporación laboral ou profesional da mocidade ao sector pesqueiro

Liña de actuación 1.2.2: Actuacións orientadas a solventar ás principais problemáticas do sector pesqueiro e o medio mariño.

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 2: Creación de emprego e oportunidades económicas a través da diversificación da economía local das zonas pesqueiras cara novas actividades económicas, entre elas as que ofrece o crecemento azul e os sectores marítimos en senso amplo, favorecendo a formación, a innovación e o fomento do emprego.

Obxectivo específico 2.1: Conseguir novas utilidades dos recursos e os residuos pesqueiros.

Liña de actuación 2.1.1: Proxectos e investigación para un aproveitamento sostible dos recursos e residuos derivados da produción e transformación de diferentes especies.

Obxectivo específico 2.2: Incrementar a diversificación do sector pesqueiro cara as actividades turísticas, traballando nunha estratexia integrada na zona costeira e facendo fincapé no turismo mariñeiro.

Liña de actuación 2.2.1: Fomento da sinerxía entre os axentes do territorio para reforzar unha estratexia de turismo integrada.

Liña de actuación 2.2.2: Promover os produtos pesqueiros e turísticos de maneira conxunta.

Liña de actuación 2.2.3: Promoción dunha actividade turística desestacionalizada.

Liña de actuación 2.3.1: Diversificación da actividade pesqueira cara o turismo mariñeiro.

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 3: Fomento do aproveitamento sostenible do patrimonio medioambiental das zonas pesqueiras, incluíndo operacións de mitigación do cambio climático e de transición a unha economía de baixas emisións de carbono.**Obxectivo específico 3.1: Desenvolver medidas que melloren a calidade ambiental da Ría de Arousa.**

Liña de actuación 3.1.1: Actuacións orientadas ao coidado do medio ambiente e a súa posta en valor.

Liña de actuación 3.1.2: Accións orientadas á preservación do medio mariño e dos recursos pesqueiros para garantir unha pesca sostenible.

Obxectivo específico 3.2: Valorizar os espazos naturais a través dun aproveitamento sostenible.

Liña de actuación 3.2.1: Acondicionamento e aproveitamento de espazos naturais.

Liña de actuación 3.2.2: Medidas para o coidado da paisaxe do litoral.

Obxectivo específico 3.3: Reducir porcentualmente a pegada de carbono e incrementar o emprego de enerxías limpas e renovables

Liña de actuación 3.3.1: Accións orientadas á redución de emisións de CO₂, o aproveitamento de enerxías limpas e sostenibles e a minorización dos residuos.

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 4: Fomento do benestar social e do patrimonio cultural das zonas pesqueiras.**Obxectivo específico 4.1: Preservar e poñer en valor o patrimonio costeiro, para reforzar a identidade da zona costeira co mundo mariñeiro.**

Liñas de actuación 4.1.1: Accións orientadas á recuperación e posta en valor do patrimonio.

Liña de actuación 4.1.2: Potenciar o coñecemento da cultura tradicional mariñeira e o patrimonio entre a comunidade costeira.

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 5: Reforzo das comunidades no desenvolvemento local e da gobernanza, dos recursos pesqueiros e actividades marítimas locais.**Obxectivo específico 5.1: Acadar maiores índices de participación e implicación do sector no desenvolvemento sostenible da zona costeira.**

Liña de actuación 5.1.1: Iniciativas que reforcen o empoderamento do sector pesqueiro e colectivos sociais implicados no desenvolvemento da zona costeira.

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 6: Fomento da cooperación.**Obxectivo específico 6.1: Incrementar a cooperación entre entidades do territorio e de fóra do territorio do GALP para reforzar a sinerxía e o establecemento de redes, na mellora dos diferentes sectores e no desenvolvemento das zonas pesqueiras.**

Liña de actuación 6.1.1: Proxectos de cooperación entre entidades, sectores e territorios, para afianzar o desenvolvemento da zona pesqueira.

PLAN DE ACCIÓN: OBXECTIVOS, LIÑAS DE ACTUACIÓN E MEDIDAS.

Este apartado sintetiza os puntos 5.1 a 5.4 da Guía de EDLP. Este apartado recolle o conxunto de medidas a implementar na estratexia agrupándolas de maneira xerárquica ás diferentes liñas de actuación e obxectivos específicos e estratéxicos. A unidade de agrupación de información son as liñas de actuación, nas que se realiza unha suínta descripción das mesmas, incluíndo as medidas concretas, as potenciais entidades ou persoas beneficiarias, os indicadores de referencia e o rango de intensidade de axuda.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 1: Mellora da competitividade do sector pesqueiro, creación de emprego e atracción de mocidade, en especial a través do aumento do valor engadido dos produtos pesqueiros, da integración vertical, da innovación en todas as fases da cadea de suministro dos produtos pesqueiros; e garantir unha actividade sostible promovendo o uso eficiente dos recursos biolóxicos mariños.

Obxectivo específico 1.1: Conseguir a cooperación entre entidades do sector para mellorar a valorización dos recursos pesqueiros a través da promoción comercial e a apostar pola súa calidade diferencial.

Este obxectivo atende a dúas liñas de actuación nas que se pretende reforzar o posicionamento da economía pesqueira a través da valorización e a mellora da comercialización das producións pesqueiras, integrando por tanto, ao conxunto da cadea vertical da pesca. Estes aspectos son unha das principais preocupacións do sector, apostando pola xeración de sinerxías como elemento de reforzo.

Liña de actuación 1.1.1: Aumento do valor engadido das producións pesqueiras, incluíndo as especies infravaloradas.

Descripción

As medidas previstas nesta liña de actuación baséanse na necesidade aumentar o valor engadido dos produtos pesqueiros, reforzando o seu papel ante o consumo e a súa calidade diferencial, prestando apoio a entidades que traballan a prol da mesma. Tamén apreciar a potencialidade que teñen especies infravaloradas como elementos para a xeración de novas rendas entre os profesionais do sector.

Medidas

1. Proxectos que reforcen o coñecemento, a trazabilidade e a adhesión a sistemas de certificación da calidade das producións pesqueiras, marisqueiras e acuícolas.
2. Accións promocionais que reforcen o consumo saudable dos produtos do mar, incluíndo accións dirixidas a distribuidores e comercializadores dos produtos para que coñezan os mesmos en orixe.
3. Accións de promoción e exaltación dos produtos pesqueiros con carácter desestacionalizado.
4. Programa formativo en materia de calidade e seguridade alimentaria, consumo ou transformación dos produtos (identificación de produtos autóctonos, consumo entre poboación escolar, visitas a fábricas/conserveiras para reforzar a importancia destes procesos na zona,...).
5. Proxectos ou servizos de I+D+i orientados ao análise do aproveitamento das especies da ría e que reforcen no ámbito comercial ás entidades do sector.
6. Actividades orientadas á posta en valor e comercialización de produtos do mar, incluíndo especies infravaloradas (algas, holoturias, pepinos de mar, orella de mar, etc), podendo fomentar a colaboración con outros sectores coma o da hostalería e restauración.

Potenciais beneficiarias

Confrarías.
Asociacións do sector pesqueiro.
Empresas.
Pessoas físicas.

Indicadores

- 1.1.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 1.1.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 1.1.1.3. Número de certificacións da calidade das producións pesqueiras, marisqueiras e acuícolas.
- 1.1.1.4. Grao de coñecemento dos produtos pesqueiros de calidade.
- 1.1.1.5. Número de accións de divulgación de posta en valor do producto pesqueiro (desagregado por colectivos destinatarios).
- 1.1.1.6. Número de accións formativas.
- 1.1.1.7. Número de participantes nas accións formativas (desagregación por idade e xénero).
- 1.1.1.8. Número de novos aproveitamentos da especies da ría.
- 1.1.1.9. Número de novos produtos do mar.

Rango de intensidade de axuda

19,4% do programa de axudas (1.081.363,90 €).

Liña de actuación 1.1.2: Mellora da eficiencia na comercialización das producións pesqueiras.	
Descripción	
Estas medidas céntranse no reforzo da cadea vertical da pesca, na mellora da profesionalización e na xeración de sinerxías entre o sector para a posta en valor e comercialización dos seus produtos e a redución de custos de producción.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Impulso de proxectos innovadores no procesado (elaboracións novedosas), a presentación (envasado e etiquetado) e comercialización (métodos de conservación, conxelación, produtos elaborados, atmosfera modificada,...) dos produtos do mar. 2. Iniciativas de comercialización directa e conxunta de produtos: como a comercializadora específica por producións (marisqueo, pesca artesanal,...), plataformas ou aplicacións online, creación dunha rede de abastecemento de produtos (varios subsectores). 3. Accións de sensibilización para concienciar ao sector de que os produtos sen marca diferenciada se integren en marcas como “pescaderías” e outros selos de calidade diferencial vinculada á orixe. 4. Accións de marqueting, publicidade, campañas de comercialización xenéricas ou nas redes sociais, nas que se poñan en valor os produtos do mar con carácter diferencial, para favorecer a súa comercialización. 5. Realización de accións formativas aos profesionais do sector sobre a forma de divulgar as propiedades e características dos produtos do mar aos consumidores. 6. Realización de misións comerciais para a apertura de novos mercados dos produtos pesqueiros . 7. Constitución dunha central de compras para a adquisición de inputs por parte do sector. 	
Potenciais beneficiarias	
Confrarías. Asociacións do sector pesqueiro. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
1.1.2.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade. 1.1.2.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero). 1.1.2.3. Número de elaborados pesqueiros novedosos. 1.1.2.4. Número de novos métodos de comercialización dos produtos pesqueiros. 1.1.2.5. Número de novos formatos na presentación dos produtos pesqueiros. 1.1.2.6. Grao de utilización das novas tecnoloxías na venda directa do producto. 1.1.2.7. Número de pedidos / volume de venda a través das novas tecnoloxías. 1.1.2.8. Número de produtores e produtos asociados a marcas de calidade. 1.1.2.9. Número de accións de divulgación de posta en valor do producto do mar. 1.1.2.10. Número de accións formativas. 1.1.2.11. Número de participantes nas accións formativas (desagregación por idade e xénero). 1.1.2.12. Número de accións/misións comerciais.	
Rango de intensidade de axuda	
10,8% do programa de axudas (600.757,72 €).	

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Obxectivo específico 1.2: Acadar a incorporación laboral/profesional da mocidade e a profesionalización no sector pesqueiro.

As principais necesidades que aborda este obxectivo fan referencia á creación de emprego e á atención das problemáticas que ten o sector pesqueiro e o medio mariño. A incorporación laboral da mocidade, principalmente, é o factor que contribuirá a garantir o relevo xeracional das profesionais e dos profesionais do mar. Estudar o sector e o medio mariño, son tamén factores preocupantes, resaltando a necesidade de innovar e coñecer os mesmos, para reforzar a sostibilidade da economía local, e por ende, das actividades pesqueiras.

Liña de actuación 1.2.1: Promoción da incorporación laboral ou profesional da mocidade ao sector pesqueiro.	
Descripción	
As medidas céntranse en definir incentivos, programas formativos e actividades para favorecer que a xente moza se incorpore ao sector pesqueiro, ben laboralmente ou como iniciativa profesional, garantindo deste xeito o relevo xeracional e a sostibilidade das propias actividades.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none">1. Apoyo a iniciativas que promovan a integración laboral e profesional da mocidade, en actividades relacionadas co sector pesqueiro, ou entre este e o turismo, incluíndo accións de asesoramento e acompañamiento no proceso de constitución e consolidación inicial das iniciativas empresariais.2. Programas formativos para persoas que pretendan acceder profesionalmente ao sector.3. Accións dinamizadoras en centros de ensino que reforcen as actividades mariñeiras como alternativa laboral, non só como alternativa ao desemprego.4. Accións que vinculen á mocidade co sector pesqueiro, a través da súa implicación no deseño de iniciativas tecnolóxicas sobre a xestión de recursos pesqueiros (apps).	
Potenciais beneficiarias	
Confrariás. Asociacións do sector pesqueiro. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
1.2.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade. 1.2.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero). 1.2.1.3. Número de proxectos empresariais presentados/asesorados. 1.2.1.4. Número de accións formativas. 1.2.1.5. Número de participantes nas accións formativas (desagregación por idade e xénero). 1.2.1.6. Número de centros de ensino que participan en actividades dinamizadoras. 1.2.1.7. Número de iniciativas tecnolóxicas vinculadas á xestión de recursos pesqueiros.	
Rango de intensidade de axuda	
4,3% do programa de axudas (240.303,09 €).	

Liña de actuación 1.2.2: Actuacións orientadas a solventar ás principais problemáticas do sector pesqueiro e o medio mariño.**Descripción**

Contémplanse medidas de formación, divulgación, investigación e transferencia de coñecemento, orientadas ao reforzo da cualificación dos profesionais do sector, incidindo na necesidade de mellorar as súas competencias profesionais, integrando ao mesmo tempo a cultura da innovación no sector. Tamén destaca a necesidade de transferencia de información, no que afecta ás problemáticas do mesmo, contemplando accións específicas relacionadas co medio mariño, os recursos e a súa explotación.

Medidas

1. Xornadas informativas e divulgativas sobre a sostibilidade dos recursos e o medio mariño.
2. Programas de formación especializada para mellorar a cualificación profesional do sector, reforzando a necesidade de empregar a innovación como unha ferramenta de mellora (atención ao cliente, idiomas, etc.).
3. Creación dun centro de estudos ou laboratorio, reforzo de servizos de I+D+i, para buscar solucións comúns ás problemáticas produtivas, ambientais, etc. de todos os sectores que traballan no mar, colaborando coas empresas, universidades e outras entidades.
4. Proxectos, programas de investigación ou estudos relacionados co medio mariño e coa producción pesqueira, marisqueira e acuícola.
5. Creación dunha hatchery para a produción de semente autóctona de especies marisqueiras entre entidades do sector.
6. Iniciativas e proxectos de I+D+i que aborden aspectos relacionados coa producción do solo (sementeira, recuperación de bancos marisqueiros, limpeza de algas,..) e a introdución de tecnoloxías no procesado de produtos (sementado, recolección, clasificación).
7. Establecemento de sistemas de monitoring estables e estandarizados dos cultivos de moluscos, para o control do cultivo e das variables ambientais que lle afectan.
8. Programas para a recuperación de especies.
9. Proxectos e actividades que promovan o emprego de métodos de pesca responsable.

Potenciais beneficiarias

Confrariás.

Asociacións do sector pesqueiro.

Empresas.

Pessoas físicas.

Indicadores

- 1.2.2.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 1.2.2.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 1.2.2.3. Número de accións de divulgación sobre os recursos e medio mariño.
- 1.2.2.4. Número de accións formativas.
- 1.2.2.5. Número de participantes nas accións formativas (desagregación por idade e xénero).
- 1.2.2.6. Creación dun Centro de Estudos do Sector Pesqueiro.
- 1.2.2.7. Número de novas investigacións relacionadas co medio mariño e a produción de produtos do mar.
- 1.2.2.8. Creación dunha hatchery.
- 1.2.2.9. Número de proxectos de I+D+i.
- 1.2.2.10. Número de sistemas de monitoring desenvolvidos.
- 1.2.2.11. Nivel de recuperación especies.
- 1.2.2.12. Creación dun sistema de identificación da pesca responsable.
- 1.2.2.13. Cantidadade de capturas a través da pesca responsable.

Rango de intensidade de axuda

8,6% do programa de axudas (480.606,18€).

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 2: Creación de emprego e oportunidades económicas a través da diversificación da economía local das zonas pesqueiras cara novas actividades económicas, entre elas as que ofrece o crecemento azul e os sectores marítimos en senso amplo, favorecendo a formación, a innovación e o fomento do emprego.

Obxectivo específico 2.1. Conseguir novas utilidades dos recursos e os residuos pesqueiros.

Trátase de incrementar o aproveitamento dos residuos derivados da producción ou transformación dos produtos, principalmente da acuicultura e a industria conserveira, os descartes da pesca, ou novas utilidades dos recursos, investigando ao mesmo tempo o efecto destes sobre o medio mariño e o medio ambiente.

Liña de actuación 2.1.1: Proxectos e investigación sobre novas utilidades dos recursos e o aproveitamento sostenible dos residuos derivados da producción e transformación de diferentes especies.

Descripción

As medidas pretenden seguir afondando nas iniciativas existentes que tentan investigar novas utilidades dos recursos mariños, ou que tentan reforzar o aproveitamento de residuos da producción e transformación, principalmente do mexillón, de cara a obter un valor engadido, reducindo ao mesmo tempo o impacto que estes xeran sobre o medio ambiente. Tamén atender á problemática do aproveitamento dos descartes da pesca, producidos a bordo das embarcacións.

Medidas

1. Proxectos, estudos e investigacións sobre a utilidade dos residuos derivados dos produtos pesqueiros, excedentes de laboreo, principalmente do cultivo e a transformación do mexillón: utilización das augas de cocción para a elaboración de produtos cosméticos e farmacéuticos, utilización das cunchas para abonos, entre outros.
2. Programas de investigación e iniciativas dirixidas á redución da contaminación que xeran as bateas, e a analizar o seu impacto sobre o conxunto de especies e o medio mariño.
3. Accións orientadas ao tratamento de residuos, principalmente derivados do cultivo de moluscos.
4. Proxectos, estudos e investigación sobre utilidades dos residuos orgánicos derivados de algas, cunchas, restos de transformación da industria conserveira,... para aproveitamento farmacéutico ou en cosmética, ou para outro tipo de subprodutos.
5. Estudos e accións formativas sobre a utilización e aproveitamento dos descartes da pesca.

Potenciais beneficiarias

Confrarías.

Asociacións do sector pesqueiro.

Empresas.

Pessoas físicas.

Indicadores

- 2.1.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 2.1.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 2.1.1.3. Número de novos produtos derivados do aproveitamento dos residuos do mexillón.
- 2.1.1.4. Grao de contaminación derivado das bateas.
- 2.1.1.5. Cantidad de residuos dos produtos marisqueiros e do mar tratados.
- 2.1.1.6. Número de novos produtos derivados do aproveitamento dos descartes da pesca.
- 2.1.1.7. Número de accións formativas.
- 2.1.1.8. Número de participantes nas accións formativas (desagregación por idade e xénero).

Rango de intensidade de axuda

6,6% do programa de axudas (368.837,30 €).

Obxectivo específico 2.2. incrementar a diversificación do sector pesqueiro cara as actividades turísticas, traballando nunha estratexia integrada na zona costeira e facendo fincapé no turismo mariñeiro.

Este obxectivo específico dá unha ampla cobertura á diversificación da economía local, reforzando a vinculación da economía pesqueira coa turística. Aborda catro liñas de actuación, nas que se potencia a necesidade de abordar a diversificación dunha maneira integrada no territorio, fomentando a desestacionalización, e promovendo unha valorización dos produtos pesqueiros e os recursos ambientais e patrimoniais para a dinamización do territorio. Refórzase tamén a aposta polo turismo mariñeiro, como garante dunha maior rendibilidade para o sector.

Liña de actuación 2.2.1: Fomento da sinerxía entre os axentes do territorio para reforzar unha estratexia de turismo integrada.	
Descripción	
As medidas pretenden que exista unha estratexia de turismo integrada para a zona costeira, na que se promova a colaboración activa e a sinerxía entre axentes e entidades do sector pesqueiro, do turístico, ou das administracións, co obxectivo de aproveitar e poñer en valor de forma común proxectos ou iniciativas que repercutirán no conxunto da zona costeira da Ría de Arousa. Trátase tamén de favorecer a desestacionalización das actividades.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none">1. Promoción de iniciativas turísticas que reforcen a colaboración entre entidades de varios concellos da zona costeira. Como exemplo, a recuperación e posta en valor das Fortalezas da Ría.2. Creación dunha Rede de espazos multidisciplinares, aproveitando infraestruturas existentes e recuperadas, para fomentar actividades de turismo, lecer, posta en valor das actividades e a cultura tradicional mariñeira, etc.3. Creación dunha Rede de puntos de embarcacións tradicionais, que se convertan en espazos orientados á promoción de actividades de turismo, lecer, deportivas,... ou de posta en valor da cultura mariñeira.4. Promoción de iniciativas de turismo que teñan como base os itinerarios culturais europeos (Camiño de Santiago e Grande Itinerario Cultural de Vikingos e Normandos) e que aproveiten as rutas existentes no territorio (Ruta Frei Martín Sarmiento, Ruta do Mar de Arousa, Rutas vikingas...), e as accións de promoción dos mesmos.5. Proxectos vinculados ao xeodestino “Ría de Arousa”, aproveitando o establecido na Estratexia de Turismo de Galicia, e en colaboración coa Axencia de Turismo de Galicia.6. Promover proxectos de adecuación e recuperación de infraestruturas vinculadas ao patrimonio marítimo, co fin de poñelas en valor para actividades turísticas ou de lecer.7. Proxectos orientados a mellorar a accesibilidade en infraestruturas pesqueiras e infraestruturas e servizos turísticos, con carácter xeral.8. Iniciativas para a adaptación de establecementos turísticos ás necesidades do mercado (mascotas, aparcamentos para bicis,...).	
Potenciais beneficiarias	
Administración local. Confrárias. Asociacións do sector pesqueiro. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
2.2.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade. 2.2.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero). 2.2.1.3. Número de iniciativas turísticas (desagregado por concellos). 2.2.1.4. Número de elementos patrimoniais recuperados. 2.2.1.5. Nivel de uso das infraestruturas patrimoniais recuperadas (desagregados por actividades). 2.2.1.6. Número de roteiros desenvoltos. 2.2.1.7. Número de operadores turísticos implicados (con indicación da súa localización). 2.2.1.8. Número de infraestruturas e servizos accesibles. 2.2.1.9. Número de establecementos turísticos adaptados.	
Rango de intensidade de axuda	
4,0% do programa de axudas (221.302,38 €).	

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Liña de actuación 2.2.2: Promover os produtos pesqueiros e turísticos de maneira conxunta.

Descripción

Estas medidas pretenden afondar no deseño de iniciativas turísticas que integren as actividades e produtos do sector pesqueiro coa restauración e hostelería. Trátase de reforzar o equilibrio, a nivel de infraestruturas, na zona costeira entre a zona de Arousa Norte e Arousa Sur. Tamén apoia a formación do sector da hostelería e restauración sobre os produtos do mar, tendo en consideración o seu carácter estable, e que non sexan accións puntuais.

Medidas

1. Proxectos de creación de infraestruturas turísticas e programas de apoio a establecementos hostaleiros que traballen, promocionen e dean visibilidade aos produtos pesqueiros locais, podendo incluír un recoñecemento a través dun selo ou distintivo.
2. Realización de accións conxuntas entre o sector produtivo do mar co sector da hostelería ou outras entidades locais, para fortalecer e mellorar a promoción dos produtos pesqueiros locais, resaltando as súas propiedades e cualidades dietéticas e nutricionais, e as súas múltiples posibilidades de preparación.
3. Programa para a mellora da capacitación do sector turístico, na promoción de actividades turísticas vinculadas ao ámbito pesqueiro.

Potenciais beneficiarias

Administracións Locais.

Asociacións do sector pesqueiro.

Asociacións de utilidade pública.

Confrarías.

Empresas.

Pessoas físicas.

Indicadores

- 2.2.2.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 2.2.2.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 2.2.2.3. Número de accións de mellora de infraestruturas turísticas.
- 2.2.2.4. Creación dun sistema de identificación de uso do produto pesqueiro local.
- 2.2.2.5. Número de establecementos hostaleiros participantes no sistema de identificación do producto local.
- 2.2.2.6. Nivel de impacto do sistema de identificación.
- 2.2.2.7. Número de accións de divulgación das cualidades do producto pesqueiro local.
- 2.2.2.8. Número de accións formativas.
- 2.2.2.9. Número de participantes nas accións formativas (desagregación por idade e xénero)
- 2.2.2.10. Número de centros de ensino participantes.

Rango de intensidade de axuda

9,2% do programa de axudas (516.372,22 €).

Liña de actuación 2.2.3: Promover unha actividade turística desestacionalizada	
Descripción	
Estas medidas pretenden potenciar a actividade turística desestacionalizada, aproveitando os recursos da zona costeira e destacando a calidad dos produtos pesqueiros, marisqueiros e da acuicultura. Para iso é necesario identificar elementos do patrimonio marítimo que poidan contribuír a reformular a oferta turística, definir produtos turísticos desestacionalizados e apoiar e promocionar servizos turísticos.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Creación dun calendario de produtos e actividades do mar, para saber que hai que promocionar en cada época. 2. Promoción de accións de turismo desestacionalizado: "primaveiras e outonos de mar", rutas gastronómicas, creación de rutas turísticas que aproveiten infraestruturas como os estaleiros tradicionais, as industrias conserveiras, fábricas de salazón, as zonas de bateas, a visita a pescos, etc. 3. Desenvolvemento de actividades turísticas e de lecer destinadas a persoas con discapacidade ou en risco de exclusión social. 4. Promoción de actividades turísticas alternativas como a "Semana mariñeira" ou "Semana do Mar" en institutos, mercados, ou espazos onde teña repercusión social. 5. Apoyo e promoción de proxectos e actividades vinculadas ás augas minero-medicinais. Recuperación de balnearios e tratamentos con recursos mariños,... 6. Promoción e fomento de iniciativas orientadas á realización de actividades saudables, relacionadas coa cultura do mar: actividades deportivas, náutica recreativa, etc. 7. Proxectos e iniciativas relacionadas co turismo náutico e/ou de natureza (xeolóxico, ornitolóxico, observación de cetáceos, etc). 	
Potenciais beneficiarias	
Administracións Locais. Asociacións do sector pesqueiro. Asociacións de utilidade pública. Confraría. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
2.2.3.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade. 2.2.3.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero). 2.2.3.3. Creación dun calendario. 2.2.3.4. Número de accións de divulgación de promoción de turismo (desagrado por meses). 2.2.3.5. Número de participantes nas actividades turísticas (desagregación por idade, xénero, grao de discapacidade e estatus social). 2.2.3.6. Número de accións de divulgación en espazos alternativos. 2.2.3.7. Número de iniciativas turísticas relacionadas coas augas mineiro-medicinais. 2.2.3.8. Número de actividades relacionadas coa área da saúde. 2.2.3.9. Número de iniciativas de turismo de natureza desenvoltas.	
Rango de intensidade de axuda	
5,3% do programa de axudas (295.069,84 €).	

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Líña de actuación 2.2.4: Diversificación da actividade pesqueira cara o turismo mariñeiro.

Descripción

As medidas oriéntanse a que o sector pesqueiro acade maiores rendas, mediante a realización de actividades complementarias da súa principal. Tamén se fai referencia á coordinación de actividades entre entidades do territorio para incorporar elementos de turismo mariñeiro, fomentar o coñecemento destas actividades en xeral e na oferta turística tradicional, e desenvolver produtos de turismo mariñeiro.

Medidas

1. Medidas de apoio á creación e consolidación de empresas que fomenten iniciativas de turismo mariñeiro: turismo a bordo das embarcacións, actividades e eventos que fomenten a conexión entre ambas marxes da ría, utilización de bateas para realización de actividades turísticas, visitas guiadas e actividades de observación sobre as conserveras, o cultivo do mexillón, as paisaxes submariñas, etc.
2. Apoyo a iniciativas que fomenten a conexión entre o turismo mariñeiro e o enoturismo.
3. Realización de actividades de promoción e posta en valor das lonxas como reclamo turístico.
4. Apoyo a iniciativas de turismo vinculadas á cadea vertical da pesca, marisqueo, acuicultura, nas que os profesionais do sector poidan ensinarlle á xente as actividades e cultura asociadas ao seu traballo e oficios.
5. Iniciativas de aluguer ou venta de embarcacións deportivas, de lecer, turísticas, podendo incorporar o uso de enerxías alternativas.
6. Proxecto para a recuperación das rutas de comercio e pasaxe que existían antigamente nos distintos portos da ría, aproveitando embarcacións tradicionais (Barco de vapor Idria II, Balandro Joaquín Vieta, etc.) con oferta de actividades turísticas en cada porto de desembarque.
7. Apoyo aos proxectos de creación, recuperación, de rutas turísticas relacionadas co patrimonio marítimo ou os barrios mariñeiro, poñendo en valor este patrimonio.
8. Experiencias formativas, de lecer e turismo “vivas” en colaboración cos profesionais do sector: actividades con escolares, realización de obradoiros de historia contados por xente maior, visitas guiadas a estaleiros de carpintería de ribeira, etc.
9. Apoyo á realización de escaparatismo temático con motivos mariñeiro.

Potencias beneficiarias

Administracións Locais.

Asociacións do sector pesqueiro.

Asociacións de utilidade pública.

Confraría.

Empresas.

Pessoas físicas.

Indicadores

- 2.2.4.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividad.
- 2.2.4.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 2.2.4.3. Número de iniciativas de turismo mariñeiro desenvoltas.
- 2.2.4.4. Número de accións de promoción turística da lonxas.
- 2.2.4.5. Número de visitantes das lonxas (desagregado por xénero, idade e procedencia).
- 2.2.4.6. Número de alugueros e venda de embarcacións (desagregado por tipoloxía e uso de enerxía).
- 2.2.4.7. Número de rutas a través de embarcacións tradicionais.
- 2.2.4.8. Número de roteiros postos en valor.
- 2.2.4.9. Número de accións de dinamización turística do sector.
- 2.2.4.10. Número de participantes nas actividades de dinamización (desagregación por idade, xénero e tipoloxía).
- 2.2.4.11. Número de participantes nas actividades turísticas (desagregación por idade, xénero e procedencia).

Rango de intensidade de axuda

7,9% do programa de axudas (442.604,76 €).

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 3: Fomento do aproveitamento sostenible do patrimonio medioambiental das zonas pesqueiras, incluíndo operacións de mitigación do cambio climático e de transición a unha economía de baixas emisións de carbono.

Obxectivo específico 3.1. Desenvolver medidas que melloren a calidade ambiental da Ría de Arousa.

O estado ambiental da Ría de Arousa en xeral, e o do medio mariño en particular, é unha das principais preocupacións da zona costeira. Por unha banda o obxectivo inclúe unha liña de actuación de carácter máis xenérico sobre o medioambiente, na que se pretende incidir na concienciación social, sobre a necesidade do seu coidado e respecto. Outra liña, céntrase na necesidade dun enfoque sostenible no coidado do medio mariño e dos recursos pesqueiros, para garantir a continuidade da actividade pesqueira, marisqueira e acuícola na zona.

Liña de actuación 3.1.1: Actuacións orientadas ao coidado do medio ambiente e a súa posta en valor.	
Descripción	
Concienciar e coordinar aos axentes locais da zona costeira, da necesidade de atallar a problemática da contaminación da ría e o saneamento do litoral, ao tempo que se realizan accións e se educa no uso sostenible dos recursos e o respecto e coidado do medio natural.	
As medidas fan referencia ao coidado do medio ambiente, dende unha perspectiva más ampla na zona costeira. Faise alusión á definición de instrumentos e espazos de información sobre a contaminación da Ría. Tamén accións de concienciación á sociedade en xeral da importancia que ten o medio natural para preservar o benestar económico e social da zona costeira. Por último, fálase da necesidade de coordinar ás distintas administracións públicas na promoción, divulgación e posta en valor dos espazos e os recursos naturais.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none">1. Apoyo a iniciativas que melloren a información sobre o estado ambiental da ría.2. Accións de concienciación sobre a importancia que ten o coidado do medioambiente, para a preservación dos recursos.3. Actividades de educación ambiental nas que se fomente a participación activa das nenas e nenos e a mocidade, a través do contacto directo co medio mariño e a natureza (xornadas específicas, talleres prácticos, limpeza de praias, etc.).4. Creación de aulas de educación mariñeira, en colaboración coas confraría, que fomenten a interacción entre as persoas á hora de coidar e respectar o medio natural e os recursos.	
Potenciais beneficiarias	
Administracións Locais. Asociacións do sector pesqueiro. Asociacións de utilidade pública. Confraría. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
3.1.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividad. 3.1.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero). 3.1.1.3. Número de iniciativas de divulgación do estado ambiental da ría. 3.1.1.4. Número de participantes nas actividades de divulgación (desagregación por idade, xénero e tipoloxía). 3.1.1.5. Número de accións formativas. 3.1.1.6. Número de participantes nas accións de formación (desagregación por idade e xénero).	
Rango de intensidade de axuda	
2,8% do programa de axudas (156.476,43 €).	

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Liña de actuación 3.1.2: Acción orientadas á preservación do medio mariño e dos recursos pesqueiros para garantir unha pesca sostible.	
Descripción	
As medidas oriéntanse á preservación e coidado do medio e dos recursos, facendo fincapé tamén na necesidade de abordar a problemática do furtivismo.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none">1. Accións formativas ou de concienciación destinadas aos profesionais do sector pesqueiro para afondar na reciclaxe profesional e incidir na necesidade de coidar o medio mariño e facer un aproveitamento sostible dos recursos.2. Accións formativas ou informativas directas destinadas aos consumidores e a profesionais do sector da hostalería e restauración, para garantir un consumo responsable.3. Programa de medidas específicas para a atención á problemática do furtivismo incidindo no control, vixilancia, e erradicación do mesmo: accións formativas e de sensibilización, deseño de protocolos cidadás, estudos de impacto sobre as especies.4. Estudios sobre protocolos de xestión de residuos dos encoros.5. Accións de estudio ou sensibilización centradas na importancia de coidar determinados recursos para a sostibilidade do medio mariño. Como exemplo, o papel das algas (o plancton na cadea trófica, a regulación de osíxeno e redución de CO₂, regulación da acidez da auga e a contaminación); o impacto do cultivo de especies alóctonas (seguimento e estudo dos impactos por especies mariñas foráneas invasoras introducidas accidentalmente); ou a análise dos efectos positivos do cultivo de moluscos para favorecer a biodiversidade local e a calidade ambiental.6. Iniciativas e proxectos para a reutilización de refugallos do mexillón ou outras especies, etc..7. Proxectos que promovan o cultivo de especies autóctonas ou que contribúan ao control de especies invasoras.8. Proxectos e iniciativas sobre o cultivo de microalgas para a depuración de augas residuais.	
Potenciais beneficiarias	
Administracións Locais. Asociacións do sector pesqueiro. Asociacións de utilidade pública. Confraría. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
<ol style="list-style-type: none">3.1.2.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.3.1.2.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).3.1.2.3. Número de accións de divulgación para o coidado e aproveitamento sostible do medio mariño.3.1.2.4. Número de accións de formación sobre consumo responsable.3.1.2.5. Número de establecementos hostaleiros participantes nas accións de formación (desagregado por concellos).3.1.2.6. Número de medidas específicas para a erradicación do furtivismo (desagregado por tipoxía de accións).3.1.2.7. Existencia de protocolos de xestión de residuos dos encoros.3.1.2.8. Número de iniciativas de limpeza do fondo mariño.3.1.2.9. Cantidad de residuos recollidos dos fondos mariños.3.1.2.10. Densidade de especies autóctonas recuperadas.3.1.2.11. Densidade de especies invasoras na costa.3.1.2.12. Grao de implantación de sistema de depuración de augas residuais a través de algas.	
Rango de intensidade de axuda	
2,2% do programa de axudas (120.710,39 €).	

Obxectivo específico 3.2. Valorizar os espazos naturais a través dun aproveitamento sostible.

Este obxectivo pretende poñer en valor os espazos naturais a través dun aproveitamento sostenible, o cal se traduce en dúas liñas de actuación claras, actuando sobre os propios espazos e preservando a paisaxe da zona costeira. Estes factores son relevantes, no sentido de que contribúen a mellorar o benestar social e ambiental da zona costeira, pero tamén favorecen o seu dinamismo económico, a través da súa valorización nas actividades turísticas ou de lecer.

Liña de actuación 3.2.1: Acondicionamento e aproveitamento de espazos naturais.

Descripción

As medidas oriéntanse ao acondicionamento e adaptación dos espazos naturais para a realización de actividades destinadas á poboación, ao tempo que se fomenta a realización de prácticas sustentables no medio mariño.

Medidas

1. Programas que reforcen o coidado e acondicionamento de zonas verdes da marxe costeira.
2. Adaptación de áreas e instalacións públicas para a realización de actividades turísticas ou de lecer en contacto coa natureza.
3. Programas de actividades deportivas, culturais e de lecer, aproveitando os recursos e espazos naturais do territorio.

Potenciais beneficiarias

Administracións Locais.
Asociacións do sector pesqueiro.
Asociacións de utilidade pública.
Confraría.
Empresas.
Pessoas físicas.

Indicadores

- 3.2.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 3.2.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 3.2.1.3. Metros cadrado de zonas verdes acondicionadas.
- 3.2.1.4. Número de equipamentos adaptados .
- 3.2.1.6. Número de actividades deportivas, culturais e de lecer desenvoltas.
- 3.2.1.7. Número de participantes nas actividades (desagregación por idade, xénero e tipoloxía).

Rango de intensidade de axuda

1,4% do programa de axudas (76.002,84 €).

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Liña de actuación 3.2.2: Medidas para o coidado da paisaxe do litoral.

Descripción

As medidas pretenden afondar no coidado da paisaxe da zona costeira integrando adecuadamente as infraestruturas, dotacións, equipamentos,... que teñen certo impacto visual no territorio, e poñendo en valor o seu papel como elemento que reforce a dinamización do territorio.

Medidas

1. Proxectos de mellora da estética de edificacións, infraestruturas, equipamentos,.. nas vilas, ou nas zonas de litoral mediante iniciativas de deseño paisaxístico ou expresión artística (decoración con motivos vexetais, utilización de plantas,... pintado con graffitis, murais de temática mariñeira).
2. Elaboración dun programa que defina criterios comúns para a integración na paisaxe das actuacións que se realicen por parte de diferentes entidades (concellos, confrarías, etc.), favorecendo que estas sexan sostenibles e se integren co medio.
3. Proxecto para a creación dunha senda da paisaxe do litoral, por parte dos concellos que integran o GALP, con criterios unificados e en armonía coa estética da zona.

Potencias beneficiarios

Administracións Locais.

Asociacións do sector pesqueiro.

Asociacións de utilidade pública.

Confrarías.

Indicadores

3.2.2.1. Número de intervencións paisaxísticas/artísticas no territorio (desagregado por concellos).

3.2.2.2. Programa común de intervencións.

3.2.2.3. Senda do paisaxe do litoral.

Rango de intensidade de axuda

0,4% do programa de axudas (22.353,78 €).

Obxectivo específico 3.3. Reducir porcentualmente a pegada de carbono e incrementar o emprego de enerxías limpas e renovables.

Este obxectivo dá resposta á necesidade de contribuír a mitigar o cambio climático, problemática xénerica da sociedade, que no caso de Arousa, se prentede reducir apostando por medidas relacionadas co ámbito enerxético, ben sexa alternativo ou eficiente.

Liña de actuación 3.3.1: Accións orientadas á redución de emisións de CO₂, o aproveitamento de enerxías limpas e sostenibles e a minorización dos residuos.

Descripción

As medidas abordan a promoción de iniciativas e a investigación no uso de enerxías limpas e a eficiencia enerxética.

Medidas

1. Proxectos e iniciativas de I+D+i relacionados co uso de enerxías renovables e ecolóxicas ou novas fontes enerxéticas (solar, eólica, hidróxeno, correntes mariñas e biocombustibles) nas actividades do sector pesqueiro.
2. Proxectos e iniciativas de I+D+i relacionados con tecnoloxías que melloren a eficiencia enerxética nas embarcacións e nas actividades do sector pesqueiro.
3. Actividades de cultivo industrial de algas para a absorción de CO₂ e corrección de contaminantes.
4. Realización de accións divulgativas sobre os beneficios da utilización de materiais naturais e biodegradables na construcción das embarcacións, para contribuír á redución de contaminantes.

Potenciais beneficiarias

Administracións Locais.

Asociacións do sector pesqueiro.

Asociacións de utilidade pública.

Confraría.

Empresas.

Pessoas físicas.

Indicadores

- 3.3.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 3.3.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 3.3.1.3. Grao de uso das enerxías renovables nas actividades do sector pesqueiro.
- 3.3.1.4. Número de embarcacións adaptadas para a mellora da eficiencia enerxética.
- 3.3.1.5. Metros cadrados de cultivo de algas.
- 3.3.1.6. Número de accións de divulgación relacionados coa mellora da calidade ambiental e o tratamento de residuos.
- 3.3.1.7. Número de participantes nas accións divulgativas/ eventos (desagregación por idade e xénero).

Rango de intensidade de axuda

1,3% do programa de axudas (71.532,08 €).

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 4: Fomento do benestar social e do patrimonio cultural das zonas pesqueiras.

Obxectivo específico 4.1. Preservar e poñer en valor o patrimonio costeiro, para reforzar a identidade da zona costeira co mundo mariñeiro.

Preténdese reforzar a identidade social da zona costeira, a través da posta en valor do seu patrimonio, como factor que incide directamente na mellora e benestar social da poboación. Considérase que o binomio patrimonio-sociedade, é a mellor maneira de favorecer a sostibilidade económica e social da zona costeira, ampliando a conexión entre as actividades pesqueiras e vinculadas ao mar, como unha forma de vida. Unha liña de actuación céntrase fundamentalmente en aspectos físicos e tanxibles do patrimonio, pretendendo outra liña, manter o mesmo “vivo”, para garantir a súa continuidade e relevancia social.

Liñas de actuación 4.1.1: Accións orientadas á recuperación e posta en valor do patrimonio.

Descripción

As medidas céntranse na necesidade de obtención e ordenación de información sobre o patrimonio cultural marítimo e a promoción de proxectos de recuperación e rehabilitación do patrimonio marítimo e pesqueiro, que sexan sustentables, afondando tamén no seu recoñecemento.

Medidas

1. Accións orientadas á identificación e conservación do patrimonio marítimo da zona, incluíndo por exemplo, a catalogación das embarcacións tradicionais, a mellora da sinalética, etc.
2. Creación dunha plataforma que unifique a información existente sobre os recursos patrimoniais da zona. Como exemplo, a creación dun centro / arquivo/ museo vivo, do patrimonio cultural inmaterial cos saberes tradicionais relacionados coa pesca, marisqueo e acuicultura, e gastronomía da zona.
3. Accións que apoien o recoñecemento como patrimonio da humanidade do patrimonio marítimo galego, tanto material coma inmaterial.
4. Iniciativas orientadas á valorización das embarcacións de madeira e á súa construcción no futuro.
5. Accións e proxectos de recuperación do patrimonio industrial (telleiras, conserveras, fábricas de salazón, etc.) que impliquen a posta en valor da cultura tradicional asociada ás mesmas.

Potenciais beneficiarias

Administracións Locais.

Asociacións do sector pesqueiro.

Asociacións de utilidade pública.

Confraría.

Empresas.

Pessoas físicas.

Indicadores

- 4.1.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 4.1.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero).
- 4.1.1.3. Número de elementos patrimoniais catalogados.
- 4.1.1.4. Número de elementos patrimoniais rehabilitados.
- 4.1.1.5. Número de recursos patrimoniais recollidos na plataforma informativa (desagregado por tipoloxía).
- 4.1.1.6. Número de visitas ou demandas de información da plataforma.
- 4.1.1.7. Número de accións de divulgación vinculadas ao patrimonio mariñeiro material e inmaterial.
- 4.1.1.8. Número de participantes nas accións divulgativas (desagregación por idade e xénero).
- 4.1.1.9. Número de iniciativas de divulgación das embarcacións de madeira.
- 4.1.1.10. Número de participantes nas accións divulgativas (desagregación por idade e xénero).

Rango de intensidade de axuda

5,2% do programa de axudas (290.599,08 €).

Liña de actuación 4.1.2: Potenciar o coñecemento da cultura tradicional mariñeira e o patrimonio entre a comunidade costeira.	
Descripción	
As medidas oriéntanse a fomentar o coñecemento da cultura e o patrimonio entre a sociedade en xeral, no ámbito escolar, ao tempo que se aproveitan os recursos patrimoniais para fortalecer a definición de produtos e servizos turísticos.	
Medidas	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Elaboración de materiais divulgativos, participados pola xente do sector pesqueiro, sobre as actividades tradicionais mariñeiras, para destinar ao público en xeral e ao sector turístico e á comunidade educativa en particular. 2. Accións de posta en valor do patrimonio inmaterial e material. Por exemplo, a elaboración de material divulgativo, intercambios xeracionais, actividades nos centros de ensino, etc. 3. Actividades encamiñadas a promover a creación dunha cátedra do mar (Tradición da historia mariñeira e patrimonio marítimo) a través das Reais Academias galegas. 4. Proxectos vinculados á realización e posta en valor de actividades de navegación a vela, deportiva, fomentando a súa inclusión como actividade extraescolar. 5. Fomento da carpintería de ribeira e de accións de colaboración con centros de formación profesional. 	
Potencias beneficiarios	
Administracións Locais. Asociacións do sector pesqueiro. Asociacións de utilidade pública. Confraría. Empresas. Pessoas físicas.	
Indicadores	
4.1.2.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividad. 4.1.2.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade e xénero). 4.1.2.3. Número de materiais divulgativos elaborados (desagregados por tipoloxía e público). 4.1.2.4. Número de persoas beneficiarias dos materiais divulgativos (desagregación por idade e xénero). 4.1.2.5. Creación da Cátedra do Mar. 4.1.2.6. Número de accións de divulgación de actividades náuticas (desagregados por tipoloxía e público). 4.1.2.7. Número de participantes nas accións divulgativas (desagregación por idade e xénero). 4.1.2.8. Número de centros de ensino con actividades extraescolares relacionadas coa náutica. 4.1.2.9. Número de centros de FP que desenvolván actividades de carpintería de ribeira.	
Rango de intensidade de axuda	
2,8% do programa de axudas (156.476,43 €).	

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 5: Reforzo das comunidades no desenvolvemento local e da gobernanza, dos recursos pesqueiros e actividades marítimas locais.

Obxectivo específico 5.1. : Acadar maiores índices de participación e implicación do sector no desenvolvemento sostible da zona costeira.

Este obxectivo pretende reforzar a cohesión social da zona costeira, mediante o traballo conxunto e participativo das persoas e entidades que habitan no mesmo, favorecendo ao mesmo tempo o coñecemento e conexión cos outros territorios, e por tanto, outras formas diferentes de vida, de traballo, de pensar. Enténdese que o reforzo de coñecemento prové á sociedade de maior autonomía, e por ende, de maior gobernanza para velar polos seus intereses. Refórzase a corresponsabilización entre entidades.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Liña de actuación 5.1.1: Iniciativas que reforcen o empoderamento do sector pesqueiro e colectivos sociais implicados no desenvolvimento da zona costeira.

Descripción

Estas medidas pretenden reforzar a capacidade de autoxestión e empoderamento das entidades e axentes da zona pesqueira, co obxectivo de aumentar a súa capacidade para garantir o desenvolvemento sostible do territorio. Este modelo de traballo pretender flexibilizar o traballo das institucións e entidades, apostando por un modelo participativo e colaborativo, que reforce a posta en marcha da estratexia de desenvolvemento local.

A articulación de redes de traballo, a creación dun concepto de “comunidade costeira” reforza o papel que o conxunto de entidades teñen, na xeración de maior dinamismo á hora de decidir sobre aqueles aspectos que lles afectan directamente e lle son propios, e por tanto, sobre a capacidade de promover as accións que eles estiman oportunas para garantir ese desenvolvemento social, económico, ambiental, etc. das zonas costeiras.

Medidas

1. Establecemento de modelos de xestión participativos entre concellos, confraría, asociacións e entidades da zona costeira para intercambiar estratexias, coñecementos ou promover iniciativas e proxectos conxuntos, á hora de poñer en valor os recursos ou abordar problemáticas do territorio.
2. Programas de dinamización que fomenten o intercambio de coñecementos entre entidades do territorio, dirixidos especialmente á preservación do medio ambiente e os recursos pesqueiros, marisqueiros e acuícolas.
3. Realización de actividades de dinamización e participación entre entidades e a ciudadanía, para reforzar o aproveitamento turístico da zona costeira, en función das potencialidades que ofrece o territorio (recursos pesqueiros e patrimoniais).
4. Realización de eventos (Foros, Congresos, etc.) que reforcen o papel do GALP na atención das principais problemáticas que lle afectan ao territorio (desemprego, problemáticas do sector pesqueiro, cambio climático, benestar social das zonas costeiras, etc.), contando coa experiencia de iniciativas promovidas noutros lugares por calquera tipo de entidades.
5. Promoción de foros locais de innovación, de carácter intersectorial (sector pesqueiro, turismo, ambiental e patrimonial), orientados ao fomento de novas actividades ou actividades emergentes baseadas no uso sostible dos recursos mariños e os espazos marítimos.
6. Deseño de proxectos relacionados coa custodia do territorio participativos e comunitarios.

Potenciais beneficiarias

Administracións Locais.

Asociacións do sector pesqueiro.

Asociacións de utilidade pública.

Confraría.

Indicadores

- 5.1.1.1. Número de procesos de participación desenvoltos (desagregación por idade, xénero e sector).
- 5.1.1.2. Número de participantes nas actividades de dinamización (desagregación por idade e xénero).
- 5.1.1.3. Número de participantes nas accións divulgativas (desagregación por idade e xénero).
- 5.1.1.4. Número de eventos/reunións desenvoltas no territorio.
- 5.1.1.5. Número de participantes nos eventos (desagregación por idade, xénero e sector).

Rango de intensidade de axuda

4,0% do programa de axudas (223.537,76 €).

OBXECTIVO ESTRATÉXICO 6: Fomento da Cooperación.

Obxectivo específico 6.1. : Incrementar a cooperación entre entidades do territorio e de fóra do territorio do GALP para reforzar a sinerxia e o establecemento de redes, na mellora dos diferentes sectores e no desenvolvemento das zonas pesqueiras.

Estes proxectos pretenden impulsar a colaboración e a cooperación entre entidades do territorio e de fóra do territorio, ben con carácter sectorial (un só sector) ou intersectorial (varios sectores: pesca e turismo), para mellorar a cohesión social das zonas e dinamizar os territorios, dende unha visión integrada e multisectorial.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Liña de actuación 6.1.1: Proxectos de cooperación entre entidades, sectores e territorios, para afianzar o desenvolvemento da zona pesqueira.

Descripción

Recóllense unha serie de medidas orientadas á promoción, coidado ou valorización de actividades relacionadas co ámbito mariño e os recursos, incidindo tamén de maneira importante nas potencialidades do turismo como factor de desenvolvemento. Refórzase o intercambio de coñecemento entre diferentes comunidades costeiras.

Medidas

1. Proxectos de colaboración de carácter produtivo e non produtivo, entre entidades para promover o desenvolvemento do sector pesqueiro, a diversificación da economía local, ou o aproveitamento sostible dos recursos ambientais e culturais das zonas costeiras.
2. Proxectos que pretendan reforzar a dimensión social (cohesión e benestar social) dos diferentes territorios, reforzando o empoderamento das entidades locais, o papel das mulleres nas comunidades pesqueiras, prestando especial atención ás entidades do sector pesqueiro.
3. Proxectos de intercambio de experiencia ou coñecemento, entre as comunidades costeiras, aproveitando o potencial que proporcionan as novas tecnoloxías da información e a comunicación.
4. Intercambios con entidades doutros territorios para ver as prácticas de traballo, a explotación dos recursos,.., etc., incrementando o coñecemento doutras realidades reforzando a formación do sector.
5. Proxectos de cooperación para recuperar e rexenerar zonas produtivas.
6. Creación dunha plataforma ou fondo documental, que recopile información disponible da administración, universidade, centros de investigación e entidades do sector sobre aspectos relacionadas de maneira xenérica co mar (investigacións, publicacións, recomendacións, normativa, prácticas de traballo, etc.), para mellorar o seu coñecemento por parte das entidades e profesionais do sector.
7. Accións de promoción conjunta, entre varios sectores produtivos, das potencialidades turísticas da Ría de Arousa.
8. Proxectos de reforzo de turismo mariñeiro en cooperación con outras entidades do sector.
9. Creación dun centro de documentación sobre a relación entre os produtos pesqueiros e a gastronomía local, elaborando tamén materiais divulgativos, como guías para a correcta identificación de produtos da pesca.

Potenciais beneficiarias

Administracións Locais.
Asociacións do sector pesqueiro.
Asociacións de utilidade pública.
Confrarías.
Empresas.
Pessoas físicas.

Indicadores

- 6.1.1.1. Número de empresas creadas ou consolidadas segundo sector de actividade.
- 6.1.1.2. Número de empregos xerados (desagregación por idade, xénero e grao de discapacidade).
- 6.1.1.3. Número de proxectos intersectoriais (desagregado por carácter, tipoloxía e entidades participantes).
- 6.1.1.4. Número de actividades de promoción, recoñecemento, de iniciativas emprendedoras lideradas ou nas que participen mulleres.
- 6.1.1.5. Número de accións divulgación/eventos, con especificación dos vinculados a TIC.
- 6.1.1.6. Número de participantes nas accións divulgativas (desagregación por idade, xénero e procedencia).
- 6.1.1.7. Número de accións de formación.
- 6.1.1.8. Número de participantes nas accións de formación (desagregación por idade, xénero e procedencia).
- 6.1.1.9. Número de proxectos de recuperación de zonas produtivas.
- 6.1.1.10. Número de participantes nos proxectos de cooperación (desagregación por tipoloxía e entidades participantes).
- 6.1.1.11. Creación e número de entradas do fondo documental do mar (desagregado por tipoloxía).
- 6.1.1.12. Número de accións de promoción turística da zona (desagregado por tipoloxía).
- 6.1.1.13. Número de participantes nas actividades turísticas (desagregación por idade, xénero e procedencia).
- 6.1.1.14. Número de iniciativas de reforzo do turismo mariñeiro en colaboración con outras entidades.
- 6.1.1.15. Número de materiais divulgativos sobre produtos pesqueiros (desagregados por tipoloxía).
- 6.1.1.16. Número de proxectos empresariais presentados/asesorados.

Rango de intensidade de axuda

4,0% do programa de axudas (223.537,76 €).

5.7.–5.14. PRINCIPAIS CARACTERÍSTICAS DA ESTRATEXIA

Este apartado sintetiza as principais características da estratexia incluídas no Regulamento do FEMP (Cap. III Desenvolvemento sostible das zonas de Pesca) e no regulamento de disposicións comúns (art. 33). Faise referencia ao carácter integrado e innovador da estratexia, á contribución da estratexia á creación de emprego, a promoción da igualdade, a contribución ao desenvolvemento sostible do territorio, a complementariedade da EDLP con outros programas e o establecemento de redes. Por último tamén se analiza a pertinencia da estratexia, co obxectivo de ver como o plan de acción dá resposta ás necesidades do territorio, a través do conxunto de liñas de actuación, que se tentarán poñer en marcha.

5.7. CARÁCTER INTEGRADO E MULTISECTORIAL DA ESTRATEXIA

O GALP Ría de Arousa aposta por unha estratexia orientada ao desenvolvemento sostible do territorio, fomentando a colaboración entre o conxunto de sectores e axentes que dinamizan a economía local.

O carácter integrado e multisectorial da estratexia está relacionado con dous factores que constitúen os principais desafíos da zona costeira, para contribuír ao seu desenvolvemento:

1. A mellora do ámbito pesqueiro dende unha perspectiva integrada, que conxugue ao sector, ás súas actividades, os recursos e o medio mariño.
2. A cooperación de entidades do territorio, como factor necesario para garantir o dinamismo do territorio.

Unha das principais vías para o desenvolvemento da zona costeira da Ría de Arousa, a cal ten unha dependencia económica moi importante das actividades relacionadas co marisqueo, a acuicultura, a pesca costeira artesanal e a transformación das producións pesqueiras, está directamente asociada co potencial que ten o **sector pesqueiro como elemento tractor da economía local**. Cómpre sinalar tamén a representatividade desta Ría, no conxunto da economía pesqueira galega.

O sector pesqueiro é consciente de que os principais focos nos que deben centrar os seus esforzos son a súa profesionalización, a integración vertical da cadea da pesca, e a necesidade de afondar no respecto e o coidado dos recursos e do medio mariño. A mellora na profesionalización do sector debe vir acompañada de medidas que reforcen a súa capacitación profesional, a incorporación de innovacións tecnolóxicas e a investigación como factores de dinamismo; tamén a súa concienciación no coidado e preservación dos recursos e o medio mariño.

Resulta de vital importancia a **integración de actividades do sector pesqueiro**, abarcando o conxunto de eslabóns que reúne a cadea de valor. Cómpre reforzar a vinculación das persoas que traballan no sector con todo o proceso produtivo, co obxectivo de incrementar o valor engadido dos produtos, para así acadar unha mellor rendibilidade para os profesionais e as profesionais do mesmo. Apúntase a necesidade de poñer en marcha estratexias conxuntas, no aproveitamento, valorización e comercialización das producións pesqueiras, marisqueiras e acuícolas. Tamén se aborda a necesidade de pechar os ciclos dos produtos, incluíndo o aproveitamento dos refugallos que xeran na súa transformación.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Enténdese, por outra parte, que o desenvolvemento do territorio é endóxeno, en relación á capacidade que teñen os axentes locais para promover o seu cambio. Na Ría de Arousa, existe unha conciencia da **necesidade de reforzar a cooperación dos sectores**, debido á forte interdependencia dos mesmos, a cal queda plasmada no conxunto de obxectivos da estratexia. Apréciase que é necesario reforzar a colaboración e a cooperación intrasectorial (sobre todo orientada a reforzar a comercialización conxunta) e intersectorial (entre os axentes do sector pesqueiro e os do turismo, na promoción de proxectos conxuntos). Existe unha importante conexión de mercado, que fai que o sector do turismo sexa un importante foco para o consumo dos produtos pesqueiros locais. A isto súmaselle a necesidade de implicar ás administracións locais, sobre todo polo papel que desempeñan as mesmas na valorización dos espazos naturais e recursos patrimoniais do territorio, que de maneira directa inflúen nas potencialidades da zona como atractivo turístico.

En definitiva, podemos dicir que o carácter integrado e multisectorial da estratexia se reforza nos obxectivos relacionados coa:

1. Mellora da cooperación e sinerxía do sector na comercialización e aproveitamento das producións pesqueiras, incidindo no reforzo da cadea vertical da pesca
2. Xeración de valor engadido e de novas utilidades e aproveitamentos dos produtos, incluíndo os residuos que estes xeran.
3. Diversificación do sector pesqueiro cara actividades turísticas, promovendo a cooperación entre entidades, para deseñar unha estratexia de turismo integrada.
4. Colaboración entre os axentes locais á hora de abordar problemáticas da zona costeira, ou ben á hora de poñer convxuntamente recursos ambientais e patrimoniais da zona costeira.
5. Cooperación de entidades do territorio e de fóra do territorio no impulso de proxectos conxuntos ou o establecemento de redes e programas de cooperación.

5.8. CARÁCTER INNOVADOR DA ESTRATEGIA

O carácter innovador da estratexia local pode definirse polos cambios e innovacións que pretenden introducirse na mesma, de cara a acadar o nomeado desenvolvemento sostible da zona costeira. Un dos principais factores que dá cohesión ao modelo de innovación é o de favorecer a gobernanza do conxunto de axentes que van a poñer en marcha a mesma, principalmente o sector pesqueiro.

Neste sentido, as principais innovacións fan referencia a **novos modelos de xestión** que se pretendan implementar a través tanto do plan de acción, coma do conxunto de actividades de animación do Grupo. Podemos establecer unha serie de elementos que reforzan o carácter innovador da estratexia:

1. No ámbito pesqueiro refórzase a necesidade de introducir innovacións no propio sector. O sector introduce como principal factor de empoderamento a relevancia de **traballar “convxuntamente”**, de reforzar a sinerxía e a colaboración con outros sectores económicos, principalmente o turismo, e con outros axentes locais e foráneos (centros de investigación, formación ou transferencia tecnolóxica, universidades, etc.). A experiencia do anterior programa reforza esta necesidade, como unha novedade para acadar unha estratexia de carácter integrador e innovador do territorio.

2. É preciso **innovar no coñecemento** relacionado coas actividades do sector e a explotación dos recursos pesqueiros, abordando a innovación na cadea vertical da pesca e de maneira especial na comercialización e na xeración de valor engadido aos produtos (gamas de produto, trazabilidade, imaxe, marca). Tamén se fala de novas metodoloxías á hora de traballar, que melloren as condicións de traballo e saúde do sector, tanto nas actividades en terra como a bordo das embarcacións.
3. As **innovacións en canto aos recursos** céntranse en:
 - Novos aproveitamentos (especies infrautilizadas, tratamento de residuos e descartes da pesca), dirixidos principalmente ás actividades de acuicultura e a pesca costeira artesanal.
 - Establecemento de sistemas de monitorización e seguimento que permitan garantir a sostibilidade dos recursos, atendendo a unha correcta xestión dos mesmos e a manter a súa biodiversidade.
 - Control do medio mariño e dos factores que inciden directamente sobre os recursos. Neste aspecto refórzase a relevancia da investigación e a transferencia de coñecemento entre entidades do sector. Tamén se fala de experiencias piloto que reforcen a importancia da cadea trófica, que se orienten á mitigación das problemáticas de contaminación que ten a ría, derivadas tanto dos residuos da actividade acuícola de moluscos, como de acumulación de detritos, fecais, etc. (Cultivo industrial de algas para redución de CO₂).
4. A gobernanza do sector turístico enténdese dende o punto de vista da estreita colaboración co sector pesqueiro e con outros, como o das industrias agroalimentarias (enoturismo) ou o ámbito público na valorización de infraestruturas e espazos de relevancia patrimonial, por exemplo. Refórzase a innovación a través do establecemento de iniciativas que fomenten a participación destes axentes nunha **promoción convxunta das potencialidades turísticas** da Ría de Arousa (mesa do sector).
5. A diversificación da economía pesqueira cara o **turismo mariñeiro**, enténdese neste novo programa, dende unha visión holística, na que se excede do concepto anterior de pesca-turismo e turismo a bordo das embarcacións. Esta nova conceptualización sustenta a estratexia de turismo mariñeiro na posta en valor dos recursos pesqueiros, na conexión con outros sectores, nas actividades do sector pesqueiro (cadea vertical) e a cultura asociada ao mesmo como elemento de reforzo para o reclamo turístico.
6. O **cambio climático** é unha preocupación na zona costeira, que se traslada na estratexia como un obxectivo específico, no sentido de contribuír a reducir a pegada de carbono. Introdúcense novas medidas orientadas á mitigación do cambio climático a través do fomento do uso de enerxías alternativas e melloras na eficiencia enerxética, medidas innovadoras se as contemplamos co anterior programa.
7. Apóstase con forza por medidas que inciden na **conservación do medio mariño e na preservación dos hábitat costeiros**. Resáltase a importancia da conservación dos recursos e a súa valorización.
8. Outra innovación é a relacionada coa mellora e o **coidado da paisaxe** do litoral. Este factor incide directamente na conservación dos espazos naturais e na súa valorización, principalmente cara as actividades turísticas ou de lecer.
9. A **valorización do patrimonio** debe entenderse asociada ao reforzar o seu coñecemento, utilizando novas tecnoloxías que permitan a súa posta en valor, e mantendo ese **carácter “vivo”** que debe manter. Apúntase a necesidade de traballar na liña de manter a continuidade do mesmo, mantendo unha orientación cara os públicos más novos.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

10. A principal innovación da estratexia céntrase no **reforzo da gobernanza** do sector e no establecemento de iniciativas que permitan a cooperación e a colaboración dos axentes do territorio entre sí, e entre estes e axentes de fóra. En todos os obxectivos se incide na necesidade de traballar conxuntamente e na necesidade de vincular a **cadea de gobernanza pesqueiro-turismo-ambiental-patrimonio**, destacando a alta interdependencia destes factores.
11. Inclúense tamén, no que chamamos ideas-clave de animación ou reforzo da estratexia, medidas dirixidas a favorecer a integración de TIC no comercio, ou a realización de actividades de networking, ou de avanzar un paso máis na cooperación, asignatura pendente na actualidade.

5.9. CONTRIBUCIÓN DA ESTRATEGIA Á CREACIÓN DE EMPREGO.

Tres son os factores que definen a orientación da estratexia do GALP cara a creación do emprego: a distribución orzamentaria, os criterios de selección da estratexia e o propio plan de acción.

A **distribución orzamentaria** potencia o financiamento de proxectos de carácter produtivo, orientados fundamentalmente á xeración de emprego e dinamismo nas actividades económicas. O 65% do orzamento total do que dispón o GALP para implementar o programa de axudas, destinase a este tipo de proxectos. En función do orzamento asignado no plan financeiro, pódese apreciar como existe un reforzo no conxunto de medidas orientadas á mellora da competitividade do sector pesqueiro e á creación de emprego e oportunidades económicas a través da diversificación da economía local.

Nos **criterios de selección** dos proxectos de carácter produtivo poténciase a creación de emprego, sendo este factor o más valorado entre os nove que se definen. O 20% da puntuación corresponde a este criterio. Cómprase indicar que se diferencia entre a creación de novos postos de traballo e a consolidación de emprego, dando importancia á creación de novas iniciativas empresariais, pero tamén ao mantemento e consolidación dos postos existentes, que en moitos dos casos son precarios. Tamén se reforza a creación de autoemprego nos criterios asociados á entidade ou persoa promotora do proxecto, onde se priman as iniciativas das persoas do sector pesqueiro, as mulleres, a mocidade ou que pertencen a determinados colectivos con maiores dificultades de integración laboral. Enténdese que potenciar estes colectivos á hora de favorecer a súa integración profesional é un factor prioritario que reforza a cohesión social na zona costeira.

Por último, indicar que o conxunto de **medidas da estratexia** se orientan á creación de emprego en todos os obxectivos que se expoñen con carácter máis sectorial (obxectivos 1 a 4). Inclúense medidas destinadas á promoción de proxectos de carácter produtivo, os potenciais xeradores de emprego.

Unha das principais preocupacións que manifesta o sector pesqueiro é a do relevo xeracional, a cal se aborda no establecemento dun obxectivo específico (1.2) que pretende “Aadar a incorporación laboral ou profesional da mocidade e a profesionalización do sector pesqueiro”. Por unha banda, enténdese que cómpre facer atractivo o traballo no sector pesqueiro, trasladando unha imaxe fiel de “alternativa real de emprego”. Non se trata de entender o emprego no sector pesqueiro como unha “alternativa ao desemprego”. Por outra, para reforzar esa imaxe dun sector atractivo é necesario incidir en melloras que reforcen a profesionalización do sector e as condicións de traballo no mesmo, problemáticas que se abordan con liñas de actuación específicas.

A diversificación da economía local, principalmente do sector pesqueiro cara as actividades turísticas ou viceversa, é outra vía que potencia a creación de emprego e o aumento da rendibilidade de ambos sectores económicos. O incremento da vinculación das actividades pesqueiras ao turismo, pode implicar un importante nicho de emprego para profesionais do sector pesqueiro, que en moitos casos ven minguada a súa actividade, complementando deste xeito a mesma.

Hai que sinalar que en moitas das iniciativas que se formulañan, relacionadas coa valorización dos recursos do territorio (ambientais e patrimoniais), se van a promover iniciativas, fundamentalmente de carácter non produtivo por parte de entidades públicas, que implicarán a xeración de postos de traballo directos, se ben entendemos que neste caso serán máis estacionais e vinculados a proxectos concretos.

A animación do programa tamén reforza a vinculación dos públicos máis novos co sector pesqueiro, co obxectivo de reforzar a proximidade entre ambos, e crear unha “boa imaxe” que é necesaria para garantir ese relevo xeracional no sector. Indirectamente as medidas neste eido pretender reforzar o futuro do emprego do sector.

Por último, indicar que o factor de creación de emprego será un elemento de avaliación prioritario en todos os eixes estratégicos, sendo o principal indicador de referencia. Tamén se prestará atención aos indicadores relacionados coa creación de empresas ou iniciativas que se poñan en marcha a raíz da presentación dos diferentes proxectos.

5.10. PROMOCIÓN DA IGUALDADE ENTRE HOMES E MULLERES E NON DISCRIMINACIÓN

As políticas europeas de emprego, asuntos sociais e de igualdade de oportunidades, teñen como obxectivo mellorar as condicións de vida fomentando un crecemento sostible e unha maior cohesión social.

A implementación do *mainstreaming de xénero*¹ é a estratexia en política de igualdade entre mulleres e homes na Unión Europea, e implica a incorporación e cumprimento do compromiso acordado na IV Conferencia Mundial sobre a Muller, realizada en Beijing, en setembro de 1995. De entre todos os acordos conseguidos nesta Conferencia, destacan dúas estratexias clave para conseguir a Igualdade de Xénero, que representan un cambio nas pautas de actuación ata o momento:

- A incorporación do enfoque integrado de xénero (*mainstreaming*)
- O empoderamento das mulleres.

Ambas estratexias están reforzadas no marco lexislativo estatal coa Lei orgánica para a igualdade efectiva entre mulleres e homes (Ley 3/2007) e no marco autonómico coa Lei para a igualdade de mulleres e homes na Comunidade Autónoma de Galicia, aprobada o 15 de Xuño de 2004 polo Parlamento de Galicia e a Lei 2/2007, do 28 de Marzo, do traballo en igualdade das mulleres de Galicia (DOG 13/04/2007).

A definición mais completa e detallada de mainstreaming de xénero no marco das políticas europeas é a facilitada polo Grupo de Expertos do Consello de Europa².

¹ En España traducida como “Transversalidad de Xénero”.

² Consello de Europa, Mainstreaming de Género. Marco conceptual, metodología y presentación de “buenas prácticas”. Informe final de las actividades del Grupo de especialistas en mainstreaming (EG-S-MS), (versión español e inglés), Instituto de la Mujer, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Serie documentos, número 28, Madrid, 1999.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

“O mainstreaming de xénero é a organización, mellora, desenvolvemento e avaliación dos procesos políticos, de modo que unha perspectiva de igualdade de xénero se incorpore a todas as políticas, a todos os niveis e en todas as etapas, polos actores normalmente involucrados na adopción de medidas políticas”.

O significado e alcance do desenvolvemento do principio de igualdade de oportunidades é o de servir de modelo e instrumento para conseguir a igualdade de xénero. Para conseguilo é preciso unha aplicación efectiva do principio de Igualdade de Oportunidades, que require a posta en práctica dos seguintes elementos clave na estratexia do cambio:

- Análise dos comportamentos sociais de mulleres e homes.
- Identificación dos sistemas de discriminación de xénero.
- Artellamento de medidas e instrumentos que permitan remover os obstáculos que impiden materializar a igualdade de oportunidades.

Esta estratexia de cambio revela un cambio de paradigma cultural e histórico, onde o enfoque de xénero é a principal achega teórico-práctica. Unha mirada explicativa ao tipo de relación e comportamentos nas interaccións entre homes e mulleres e as súas posicións sociais, permiten enfocar, analizar e comprender as características definitorias de mulleres e homes no sistema socio-económico actual.

A igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é o elemento dinamizador da construción política, social e económica das sociedades democráticas, e isto supón que deixa de ser considerado como o principio que beneficia só ás mulleres para ser o principio que beneficiará á sociedade no seu conxunto ao contribuír a resolver os deseiquilibrios estruturais existentes.

Avanzar cara a equiparación plena de dereitos e condicións das mulleres e homes, significa asentar o principio de igualdade como valor central das sociedades democráticas, asumindo o reto de superar o deseiquilibrio entre as situación de mulleres e homes dende a corresponsabilidade e a equidade. Baixo esta perspectiva encamiñouse a normativa e o conxunto de recomendacións, propostas políticas, tanto dende a Unión Europea como no contexto Internacional e recolle os seguintes elementos:

- a. A igualdade de oportunidades entre mulleres e homes é unha cuestión de xustiza coas mulleres.
- b. Desenvolver a igualdade de oportunidades significa contribuir á construcción de sociedades más xustas e más democráticas.
- c. A igualdade de oportunidades entre mulleres e homes posibilitará a plena incorporación das mulleres nos ámbitos social, político e económico, contribuíndo desta forma a mellorar a eficiencia económica da sociedade, no seu conxunto, a rentabilizar a utilización máxima das intelixencias, capacidades, habilidades e destrezas existentes na sociedade.

Capacitar e facilitar o acceso en igualdade de condicións ás mulleres resulta imprescindible para calquera organización social e comunitaria. O reto, entón, implica recuperar e poñer en valor o traballo realizado polas mulleres, así como favorecer e garantir a sua participación, empoderamento e visibilización en tódolos sectores económicos.

Na EDLP recóllese transversalmente actuacións que reflicten o principio de igualdade de oportunidades. A continuación vaise indicar o mecanismo para incorporar o principio de igualdade, así como as diferentes actuacións que se poden acometer, a modo de exemplo, no programa de axudas e nas áreas de comunicación e xestión da EDLP.

MECANISMO IGUALDAD DE OPORTUNIDADES	PROGRAMA DE AXUDAS				MEDIDAS DE EXEMPLO
	OBXECTIVO ESTRATÉXICO	OBXECTIVO ESPECÍFICO	LIÑA DE ACTUACIÓN		
Potenciar unha maior cultura participativa en clave de igualdade, así como unha composición equilibrada dos grupos de traballo	3 6	3.2 6.1	3.2.1, 3.2.2 6.1.1		Campaña promocional dirixida aos diferentes axentes do sector para promover a paridade nos órganos de representación
Promover o equilibrio igualitario no mercado laboral no sector	1 1 2 5	1.1 1.2 2.2 5.1	1.1.1 1.2.1 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4 5.1.1		Campañas de sensibilización e difusión da diversidade no sector pesqueiro da zona
Facilitar o desenvolvemento da autonomía persoal de mulleres no deseño da súa traxectoria profesional e persoal	1 2 5	1.2 2.2 5.1	1.2.1 2.2.3, 2.2.4 5.1.1		Obradoiros de empoderamento persoal e liderado colectivo para mulleres socias do GALP
Fomentar a participación de mulleres en programas de promoción económica e emprego	2 5	2.1 5.1	2.1.1 5.1.1		Organización de actividades formativas e campañas dirixidas as mulleres novas para favorecer a súa incorporación ao mercado laboral no sector pesqueiro
Impulsar alianzas e redes de mulleres para favorecer o seu empoderamento colectivo	1 2 4 6	1.1 2.2 4.1 6.1	1.1.1 2.2.1, 2.2.2 4.1.2 6.1.1		Realización de Xornadas e Encontros de mulleres profesionais do sector Obradoiros de capacitación en novas tecnoloxías da información e comunicación para mulleres. “Mulleres enREDando”
Revalorizar e fortalecemento dos saberes e faceres tradicionais das mulleres no sector, así como as formas de participación e relacións	2 3 4	2.2 3.1 4.1	2.2.4 3.1.2 4.1.1, 4.1.2		Organización dunha exposición e outro tipo de mostras culturais que aporten unha visión das achegas das mulleres ao sector
Elaborar diagnoses de situación que permitan amosar a realidade diferenciada no sector e detectar posibles situaciónS de desequilibrio de xénero	1	1.2	1.2.2		Incorporar nos procesos de investigación a análise con perspectiva de xénero co fin de por de manifesto as posibles situacións diferencials de partida e poder contrarrestalas.
Velar polo uso non sexista da linguaxe e coidar a posta en valor dun tratamento igualitario nos contidos e imaxes utilizadas no desenvolvemento das actividades e accións programáticas e comunicativas	1 2	1.2 2.1	1.2.1 2.1.1		Erradicar a repetición de estereotipos, roles de xénero nas publicacións e na difusión da programación e/ou producción cara o exterior
Sensibilizar sobre o significado da igualdade	1 6	1.2 6.1	1.2.1, 1.2.2 6.1.1		Accións formativas e de sensibilización

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

ÁREA DE COMUNICACIÓN		
MECANISMO IGUALDAD DE OPORTUNIDADES	COMETIDO	MEDIDAS DE EXEMPLO
Promover e difundir unha imaxe da organización comprometida co principio de Igualdade entre homes e mulleres	Exemplaridade Promoción da igualdade de oportunidades	<ul style="list-style-type: none"> • Creación dun “órgano ou vogalía da muller” para operativizar as necesidades específicas das asociadas • Creación de espazos web sobre igualdade de xénero e recursos específicos vinculados co sector da pesca (entidades, asociacións de mulleres redeiras, mariscadoras... doutras localizacións xeográficas) • Facilitar e facer visible a presencia de mulleres dentro da organización, e velar porque na representatividade pública estean presentes. (ex: roldas de prensa, presentación de programas e accións...)
Velar polo uso non sexista da linguaxe e coidar a posta en valor dun tratamento igualitario nos contidos e imaxes utilizadas no desenvolvemento das actividades e accións programáticas e comunicativas	Instrumentos de comunicación non sexista	<ul style="list-style-type: none"> • Favorecer a visibilidade da presencia das mulleres dentro do sector evitando estereotipos sexistas e linguaxe excluente • Elaborar un decálogo de comunicación inclusiva

ÁREA DE XESTIÓN		
MECANISMO IGUALDAD DE OPORTUNIDADES	COMETIDO	MEDIDAS DE EXEMPLO
Facilitar instrumentos e recursos didácticos non sexistas en materia de saúde e riscos laborais	Promoción da saúde, diversidade e procedementos en igualdade	<ul style="list-style-type: none"> • Formación /Faladoiros en saúde e riscos laborais relacionados co desenvolvemento das tarefas relacionadas cos sectores mais feminizados (problemáticas musculo-esqueléticas habituais nas mulleres mariscadoras e redeiras,...) • Elaboración dunha guía sobre doenzas, riscos, enfermedades, etc. dirixida ás diferentes actividades profesionais.
Garantir a conciliación da vida laboral-profesional-persoal e familiar	Procesos en clave de igualdade e diversidade	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración dun decálogo de “boas prácticas” en materia de organización e planificación das reunións da entidade, co fin de garantir a conciliación da vida familiar, persoal e profesional dos e das socias.
Sensibilizar sobre o significado da igualdade	Sensibilización e divulgación	<ul style="list-style-type: none"> • Obradoiros de sensibilización e formación en Igualdade de Oportunidades dirixidos as socias e socios da organización • Obradoiros de empoderamento persoal e liderado colectivo para mulleres socias da organización • Obradoiros de capacitación en novas tecnoloxías da información e comunicación para mulleres. “Mulleres enREDando” • Obradoiro sobre “Novas Masculinidades” dirixido a socios da entidade para sensibilizar e fortalecer o concepto de Corresponsabilidade socio-familiar.
Integrar o principio de Igualdade nos procedementos administrativos e de xestión	Instrumentos para os procedementos igualitarios	<ul style="list-style-type: none"> • Creación de equipos de traballo paritarios para o deseño dos proxectos e das reunións de grupos de traballo para unha participación igualitaria de todos e todas. • Adaptación de bases de datos, programas e aplicacións informáticas utilizadas para facilitar información detallada e desagregada por sexo.

Integrar a *Transversalidade de Xénero* no marco das estratexias do plan de acción, garante o compromiso de establecer políticas integradoras da igualdade entre homes e mulleres, a non discriminación e a igualdade de oportunidades das persoas con diversidade funcional, favorecendo os medios, apoios e recursos (materiais, promoción profesional, formación, prevención de riscos laborais, etc) necesarios que contribúan á igualdade real e efectiva no sector pesqueiro, para avanzar na inclusión, no logro de ambientes profesionais de respeto e propiciar a igualdade, a non discriminación e o trato xusto.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Reforzar tamén que desde o GALP, se pretende manter unha posición integradora das persoas con discapacidade, colectivos en risco de exclusión social, favorecendo unha integración real, no conxunto das actividades que promova o GALP, tanto na aplicación do programa, como na súa animación, loitando ao mesmo tempo, contra a discriminación social en función das razóns que sexan.

5.11. CONTRIBUCIÓN AO PRINCIPIO DE DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

Partimos de entender o desenvolvemento sostenible dende unha visión holística que afecta ao conxunto de factores que conforman a zona costeira. Tanto a misión, coma a visión e valores do GALP inciden na necesidade de garantir o desenvolvemento sostenible da zona costeira, o cal se traslada ao Plan de Acción da mesma. Enténdese que o desenvolvemento sostenible da zona costeira fai referencia a:

1. O **desenvolvimento das actividades económicas**, contribuíndo á mitigación do desemprego, para reforzar a fixación de persoas no territorio. Tense diagnosticado como unha das principais prioridades da mocidade a de ter traballo, como o factor principal para permanecer no territorio
2. A **cohesión e o benestar social do territorio**, o cal se manifesta de maneira implícita na totalidade das medidas que se pretenden promover. A integración social, a promoción de valores de equidade, a promoción do papel da muller no sector e na sociedade, son factores que afectan transversalmente á estratexia, e por tanto implican unha “concepción” á hora de promover iniciativas.
3. A **preservación dos recursos ambientais** é un factor ligado tradicionalmente ao principio de desenvolvemento sostenible, entendendo esta relación baixo o concepto de “sustibilidade ambiental”. A estratexia introduce un obxectivo estratéxico, vinculado ao aproveitamento sostenible do patrimonio medioambiental, se ben debemos incidir que o obxectivo 1 e o 2, reforzan de maneira importante este factor a través da reiterada importancia que se lle concede á conservación e aproveitamento sostenible dos recursos pesqueiros e o medio mariño. Tres obxectivos específicos centran as medidas destinadas a reforzar a sustibilidade ambiental e a transición a unha economía de baixas emisións de carbono. Falamos de desenvolver medidas que melloren a calidade ambiental da Ría, coidando e poñendo en valor o medio ambiente e preservando o medio mariño e os recursos pesqueiros para garantir que a pesca sexa sostenible. Tamén se incide na necesidade de valorizar os espazos naturais a través dun aproveitamento sostenible, mellorando os mesmos e potenciando a relevancia da paisaxe na zona costeira. Por último faise referencia á redución da pegada de carbono a través da redución de emisións contaminantes, o incremento de enerxías limpas e a redución do impacto que xeran os residuos.
4. Por último, recóllese medidas no plan de acción e na animación da estratexia, que se enfocan cara o **consumo responsable e consciente** dos produtos pesqueiros, o cal incide de maneira directa en garantir a sustibilidade dos propios recursos mariños.

5.12. COMPLEMENTARIEDADE

Para analizar a complementariedade da estratexia con outros programas, realizamos unha serie de matrices de análise que cruzan os obxectivos de ambas, para ver como se complementan á hora de acadar o desenvolvemento sostenible do territorio, a través da implementación dos respectivos plans de acción.

No caso que nos toca imos analizar a complementariedade con outras ferramentas de planificación de relevancia ou influencia no programa do FEMP e no territorio. Falamos da Estratexia de Especialización Intelixente de Galicia (RIS3), o Plan Integral de Turismo de Galicia, o Plan de Ordenación do Litoral, o Programa de Desenvolvemento Rural de Galicia e a Estratexia Galega de Acuicultura.

Complementariedade coa RIS3

A RIS3 é a Estratexia de especialización intelixente de Galicia, a cal pretende acadar a competitividade, o crecemento económico e emprego sostenible e de calidade a través da innovación. Pretende dinamizar os sectores endóxenos e tractores da economía galega, entre os cales se atopan o sector pesqueiro e o turístico, eixes centrais da EDLP desta zona pesqueira.

Existe un aliñamento da EDLP da Ría de Arousa coa RIS3, no relacionado cos retos 1 e 3 desta última, que abordan respectivamente a xestión innovadora dos recursos naturais e culturais, e o establecemento dun novo modelo de vida saudable baseado no envellecemento activo. A complementariedade é moi alta no primeiro reto, e más ben puntual no terceiro.

		MATRIZ DE COMPLEMENTARIEDADE. RIS3 ESTRATEGIA DE ESPECIALIZACIÓN INTELIXENTE DE GALICIA					
		OBXECTIVOS DA EDLP					
OBXECTIVOS RIS3		1	2	3	4	5	6
RETO 1 Xestión innovadora de recursos naturais e culturais.	Prioridade 3: Modernización dos sectores	▲	●	▲			
	Prioridade 4: Mellora da obtención de enerxía a	●	▼	▲			
	Prioridade 5: Modernización do sector turístico		▲				
RETO 2 O modelo industrial da Galicia do futuro.	Prioridade 1: Diversificación dos sectores industriais tractores.						
	Prioridade 2: Mellora da competitividade industrial.						
	Prioridade 3: Impulso da economía do coñecemento.						
RETO 3 Novo modelo de vida saudable baseado no envellecemento activo.	Prioridade 1: Envellecemento activo.		●				
▲=Alta, ● = Media, ▼ = Baixa.							

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Dentro da RIS3 no reto 1 “Xestión innovadora de recursos naturais e culturais”, existe un grao de complementariedade alto da prioridade 1, que ten como obxectivo “Poñer en valor os subprodutos e residuos vinculados ao mar, como os descartes da pesca ou os refugallos da industria conserveira”, co obxectivo específico 2.1 da EDLP, que aborda a temática relacionada co “Aproveitamento dos residuos derivados da producción ou transformación dos produtos, principalmente da acuicultura e a industria conserveira, os descartes da pesca, ou novas utilidades dos recursos”. Neste obxectivo específico, contémplase unha liña de actuación que atende a “Proxectos e investigación para un aproveitamento sostible dos recursos e residuos derivados da producción e transformación de diferentes especies”. Tamén existe un grao de complementariedade medio co obxectivo específico 3.1. da EDLP, en relación á liña de actuación 3.1.2, que contempla medidas dirixidas ao aproveitamento de algas ou especies que favorecen a preservación do medio mariño.

Dentro deste mesmo reto, a prioridade 2 recollida na Estratexia RIS3, formúlase como principal obxectivo o de “Modernizar a acuicultura para xerar novos produtos e servizos de base tecnolóxica, principalmente a través da aplicación de coñecemento da biotecnoloxía e das TIC”. Esta prioridade alíñase directamente e de maneira importante cos obxectivos 1 e 3 da estratexia, destacando a relevancia que a acuicultura ten para a Ría de Arousa. Contémplase relación co obxectivo específico 1.1, que aborda “a valorización integral dos recursos a través da promoción comercial” en relación a liñas que se orientan cara a mellora do valor engadido das producións pesqueiras e cara a mellora da comercialización. Tamén co obxectivo 1.2 que aborda a “incorporación laboral ou profesional da mocidade e a profesionalización do sector pesqueiro”, que contempla accións destinadas á investigación e transferencia de coñecemento en actividades relacionadas co sector e co medio mariño. Tamén existe un grao de complementariedade elevado co terceiro obxectivo da EDLP, en relación aos obxectivos específicos 3.1 “Desenvolver medidas que melloren a calidade ambiental da Ría de Arousa”, no que se refire a actuacións orientadas á preservación do medio mariño e dos recursos pesqueiros para garantir unha pesca sostible, e 3.3 “Reducir porcentualmente a pegada de carbono e incrementar o uso de enerxía limpas e renovables”, en relación a iniciativas que falan do cultivo de microalgas, para afondar na redución de CO₂.

A prioridade 3, que ten coma obxectivo “Modernizar os sectores pesqueiro, agrícola, gandeiro e forestal para que as explotacións sexan más eficientes e rendibles e tamén para xerar produtos e servizos innovadores”, garda relación con tres dos obxectivos da estratexia. En relación ao obxectivo 1 da EDLP, apréciase un grao de complementariedade medio, relacionado coa apostxa do sector pesqueiro pola mellora da comercialización a través da concentración da producción para facer esta más rendible. No segundo obxectivo a complementariedade é baixa, atendendo a factores relacionados con proxectos vinculados ao aproveitamento sostible dos recursos e iniciativas que atenden á redución da contaminación da auga. En canto ao vínculo co obxectivo terceiro da estratexia, dicimos que a complementariedade é alta, porque hai un aliñamento importante cos obxectivos 3.1. e 3.3, en relación a actuación de coidado do medio ambiente, a súa posta en valor e coa optimización dos recursos e o uso sostible da enerxía.

A prioridade 4 da RIS3, ten coma obxectivo o de “Diversificar o sector enerxético galego mellorando a explotación dos recursos naturais para obter enerxía, en especial a través da producción de biomasa, da enerxía undimotriz, das torres eólicas offshore e dos biocombustibles de orixe mariña”. Alíñase de maneira importante co obxectivo 3.3 da estratexia que aborda “a redución da pegada de carbono e o incremento do emprego de enerxía limpas e renovables”, sobre todo, porque se contemplan proxectos relacionados coa producción de enerxía mariña, a partir da utilización de correntes mariñas, ou biocombustibles de orixe mariña.

Por último, a prioridade 5 da citada estratexia de innovación, ten unha complementariedade alta co obxectivo estratégico 2 da EDLP, “de diversificación da economía local”, sobre todo co obxectivo específico 2.2 que trata a “diversificación do sector pesqueiro cara actividades de turismo nunha estratexia integrada e facendo fincapé no turismo mariñeiro”.

En canto á relación da EDLP co terceiro reto da RIS3, a súa principal vinculación é coa prioridade 2, que ten que ver coa alimentación segura e saudable. No primeiro obxectivo da EDLP, contémplanse actuacións no obxectivo específico 1.1. O grao medio de complementariedade ben dado sobre todo polas medidas que se dirixen á incorporación de TIC na cadea vertical da pesca, no relacionado coa calidade, a trazabilidade e a seguridade alimentaria das producións pesqueiras. Tamén no que ten que ver coas melloras na comercialización en relación a proxectos innovadores no procesado, presentación ou comercialización dos citados produtos.

Complementariedade co Plan Integral de Turismo de Galicia

O Plan Integral de Turismo de Galicia (PITG) é a folla de ruta para o sector turístico, estando orientado á dinamización do conxunto da economía galega e á creación de emprego. Esta ferramenta pretende situar a Galicia como un destino diferencial, multiexperiencial, e orientado a un modelo europeo de turismo sostible. Pretende tamén afianzar ao sector turístico galego, facéndoo competitivo, proactivo, innovador e coordinado, cunha visión internacional.

Na EDLP o turismo é un factor de suma importancia, xa que constitúe o principal ámbito de diversificación económica ao que se pode acoller o sector pesqueiro. Hai que destacar tamén a importancia que ten o turismo mariñeiro, dentro da zona costeira, e o aproveitamento dos produtos pesqueiros e os recursos naturais e ambientais como elementos que reforzan a visión dun turismo sostible.

LIÑAS ESTRATÁXICAS PITG	OBXECTIVOS DA EDLP					
	1	2	3	4	5	6
L.E. 1: O Camiño de Santiago como eixe vertebrador de novas alternativas de turismo e modelo demostrador internacional.	▼					
LE.2: A oferta turística baseada no patrimonio e nos recursos endóxenos diferenciais, buscando a desestacionalización e os novos públicos.	▲	▼	▼			
L.E.3: Galicia como destino ambiental, social e economicamente sostible.	▼	▼				
L.E.4. O fomento do talento e o aproveitamento das novas tecnoloxías para acadar un sector competitivo e un destino intelixente.						
L.E.5: A promoción e comercialización de Galicia como destino único baseado nun modelo á demanda.	▼					
L.E.6: O consenso e a cooperación entre o sector público e privado para un marco eficiente e xerador de oportunidades.	●					
▲=Alta, ●= Media, ▼ = Baixa.						

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

A EDLP mostra un grao de complementariedade baixo coa primeira liña estrataxica do PITG. No obxectivo específico 2.2 inclúense medidas concretas vinculadas á valorización do Camiño Portugués a Santiago. Fálase das numerosas rutas existentes, vinculadas ao mesmo, e da importancia de fomentar a conexión coas entidades e recursos do territorio, facendo que se dea un maior valor engadido á zona, contribuíndo á xeración de iniciativas turísticas que aproveiten este potencial.

A segunda liña estrataxica do PITG ten unha importante relación co obxectivo segundo da EDLP, polo cal podemos indicar que existe unha alta complementariedade. Existen medidas vinculadas a accións especializadas dirixidas a públicos específicos, como pode ser por exemplo o turismo náutico. Tamén hai un forte peso de medidas vinculadas ao turismo enogastronómico, con accións encamiñadas á exaltación dos produtos pesqueiros locais. O turismo mariñeiro ten unha alta sinerxía coas medias contempladas no PITG, reforzando a posta en valor dos produtos pesqueiros locais e o aproveitamento dos espazos naturais e os aspectos culturais. Tamén se contempla unha relación desta liña estrataxica coas medidas do obxectivo específico 3.2, “Valorizar os espazos naturais a través dun aproveitamento sostible”, que están relacionadas con actividades de lecer e deportivas na zona costeira. Sucedé algo similar co obxectivo cuarto da Estratexia, no referente á valorización do patrimonio costeiro, sobre todo no vinculado a aspectos culturais da cultura tradicional mariñeira e o patrimonio industrial costeiro.

Hai que indicar que o PITG recolle o “turismo mariñeiro” como un dos produtos cabeceira de marca. Isto implica o apoio de iniciativas e o impulso de eventos neste ámbito, facendo tamén referencia a proxectos concretos impulsados polos GAC, como poden ser as Campañas “Come o Mar” ou “Margalaica”. Tamén incide na necesidade de promover sinerxías entre o turismo náutico e o turismo mariñeiro.

A liña estrataxica terceira “Galicia como destino ambiental, social e economicamente sostible”, vincúlase de maneira puntual co obxectivo específico 2.2, en relación a medidas que contemplan a promoción da accesibilidade no turismo . Tamén se complementa co obxectivo 3.2, no relativo ás medidas que contemplan o coidado da paisaxe do litoral, para que reverta de maneira directa no medioambiente e no turismo.

A liña estrataxica quinta do PITG tamén ten sinerxía coas medidas recollidas no obxectivo 2.3., onde se reforza a comercialización de produtos de turismo mariñeiro, ou a vinculación deste co enoturismo. A vinculación é feble, tendo relación coa intermediación e a comercialización de produtos. Tamén ten relación co obxectivo 2.2., cando nos referimos á desestacionalización da actividade turística e o posible impacto que pode xerar no impulso do turismo interno e de proximidade.

Para rematar a liña estrataxica sexta mostra un grao medio de complementariedade coa estratexia local, xa que contempla dentro das accións de carácter relacional a elaboración cara plans de turismo, onde se cita expresamente ao turismo mariñeiro. Tamén se cita na EDLP a importancia que ten o feito de aproveitar os xeodestinos existentes “Ría de Arousa”, para a promoción de novos proxectos na zona costeira. Por outra banda, contémplase a colaboración público-privada, en ambas estratexias, como unha ferramenta para mellorar a gobernanza e o impulso do turismo. Esta relación centralízase sobre todo no obxectivo específico 2.2. da EDLP.

Complementariedade co Plan de Ordenación do Litoral de Galicia

O Plan de Ordenación do Litoral (POL) constitúe un marco normativo estable para a protección efectiva do litoral de Galicia. Trata de xestionar o territorio ordenando os seus usos e atendendo á súa configuración natural e antrópica, así como aos seus procesos e dinámicas. Unhas das súas finalidades fai referencia á necesidade da sostibilidade da paisaxe é ao recoñecemento das singularidades e identidade de cada territorio.

O POL e a EDLP son complementarios na medida en que se recollen unha serie de actuacións que vertebran a construcción e preservación da paisaxe, o respecto polos espazos ambientais e o coidado e posta en valor dos elementos identitarios da poboación, entre os que destaca o patrimonio. Podemos indicar que hai un grao de complementariedade importante entre as medidas que se propoñen na EDLP, en relación ás temáticas que aborda o POL.

ACTUACIÓNES PRIORITARIAS DO POL	OBXECTIVOS DA EDLP					
	1	2	3	4	5	6
1. Actuacións de cooperación e coordinación coas distintas administracións públicas e entidades con incidencia no	●	●		▲		
2. Actuacións orientadas á protección dos valores naturais e patrimoniais			▲			
3. Actuacións orientadas a suprir déficits en materia de infraestruturas						
4. Actuacións para o fomento do coñecemento e regulación do uso	●		●			
5. Actuacións de fomento do coñecemento orientadas á investigación e		▼				
6. Actuacións de promoción e investigación da paisaxe do litoral						

▲=Alta, ● = Media, ▼ = Baixa.

A EDLP, cando recolle no obxectivo específico 2.2 a diversificación da economía local cara outras actividades, entre elas o turismo, recolle a necesidade da colaboración entre os axentes do territorio (principalmente concellos e entidades do territorio) para darlle cohesión ás iniciativas que se promovan na zona costeira. Esta formulación é acorde tamén á que se expón no POL, no que ten que ver coas actuacións de cooperación e coordinación entre administracións e entidades, que teñen incidencia no litoral. Tamén se aprecia unha relación importante no que afecta ao obxectivo específico 3.1 da EDLP “Actuacións orientadas ao coidado do medio ambiente e a súa posta en valor”, xa que se contemplan varias medidas en sintonía co POL. Pero onde se recolle un maior grao de complementariedade é no obxectivo estratégico 6, onde o obxectivo específico 6.1 introduce explicitamente medidas destinadas a realizar “proxectos de cooperación entre entidades, sectores e territorios para afianzar o desenvolvemento da zona pesqueira”.

No referente a actuacións orientadas á protección dos valores naturais e patrimoniais existentes aparece unha alta complementariedade coas medidas recollidas no obxectivo específico 3.2. da EDLP. As liñas de actuación relacionadas co “acondicionamento e aproveitamento dos espazos naturais” e a de “medidas para o coidado da paisaxe do litoral”, coinciden coas actuacións que se formulaen no POL, en canto á rexeneración de zonas ou a mellora de espazos de especial valor paisaxístico.

En relación ás actuacións para o fomento do coñecemento e regulación do uso público do espazo litoral tamén se aprecia unha complementariedade importante co conxunto da estratexia, no sentido de que estamos a falar de medidas vinculadas ao establecemento de espazos turísticos sustentables, á recuperación de sendas tradicionais ou a habilitación de puntos de observación da paisaxe. Esta complementariedade céntrase sobre todo nos obxectivos estratégicos terceiro e cuarto da estratexia.

As actuacións de fomento do coñecemento orientadas á investigación e divulgación técnica e científica teñen certa complementariedade coa liña de actuación 1.2.2 no referente a medidas relacionadas co impacto sobre o medio mariño das actividades tradicionais do sector pesqueiro.

En relación ás actuacións orientadas a suprir déficits en materia de infraestruturas ou a promoción e a investigación da paisaxe do litoral, a complementariedade é praticamente inexistente coa EDLP, xa que no POL se recollen actuacións concretas, que non coinciden coas desenvoltas no EDLP na súa liña de actuación 3.2.2.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Complementariedade co Plan de Desenvolvemento Rural de Galicia

O Plan de Desenvolvemento Rural de Galicia (PDR), aprobado recentemente pola Comisión Europea, é o instrumento que regula a distribución de fondos comunitarios para o desenvolvemento rural en Galicia. O seu principal obxectivo é o de crear un marco coherente e firme que garanta o futuro do medio rural no mantemento e a creación de emprego.

Se ben falamos de ámbitos sectoriais diferentes, a complementariedade entre ambos programas, tanto a EDLP como o PDR, é importante, tendo en consideración a principal finalidade de ambas ferramentas, que se centra na creación do emprego e na mellora da cohesión social das zonas agrarias e costeiras. En ambos casos o que se pretende é mellorar as condicións de vida e de traballo das poboacións do medio rural e costeiro, se falamos tanto da finalidade do Programa Leader, coma dos Grupos de Acción Local do sector pesqueiro.

MEDIDAS DO PDR*	OBXECTIVOS DA EDLP					
	1	2	3	4	5	6
1. Transferencia de coñecementos e innovación na agricultura, silvicultura e nas zonas rurais	▲	▼				
2. Mellora da viabilidade das explotacións e a competitividade de todos os tipos de agricultura en todas as rexións e promoción de tecnoloxías agrícolas innovadoras nas explotacións e na xestión sostible dos bosques.	▲					
3. Fomentar a organización da cadea alimentaria, en particular a transformación e comercialización dos produtos agrícolas, o benestar animal e a xestión de riscos no sector agrícola.	●	▼				
4. Restaurar, preservar e conservar os ecosistemas relacionados coa agricultura e a silvicultura	▲					
5. Promover a eficiencia dos recursos e alentar o paso a unha economía hipocarbónica e resistente ao cambio climático nos sectores agrícola, alimentario e silvícola.	●					
6. Fomentar a inclusión social, a redución da pobreza e o desenvolvemento económico nas zonas rurais.	●	●	●	●	●	●

▲=Alta, ● = Media, ▼ = Baixa.

Existe unha alta sinerxía entre as medidas contempladas no PDR, coas medidas relacionadas co obxectivo específico 1.2 da EDLP “Acadar a incorporación laboral/profesional da mocidade e a profesionalización do sector pesqueiro,...”. Este alto grao de complementariedade é patente na relevancia que se lle dá en ambos ámbitos á profesionalización do sector, á innovación, á cooperación e á transferencia de coñecemento. Neste sentido a liña de actuación 1.2.2 da EDLP ten plena sintonía coas actividades que se sinalan no punto número 1 do PDR. Tamén existe relación, se ben más feble, coas medidas en integración dos sectores pesqueiro e turístico, que se asocian ao obxectivo específico 2.2 “de diversificación do sector pesqueiro cara actividades turísticas”.

En relación á “mellora da viabilidade, a competitividade e a promoción de tecnoloxías innovadoras” do punto 2, tanto no PDR coma na EDLP, contémplanse medidas encamiñadas a este fin, sendo o grao de complementariedade importante entre ambas estratexias. Estas medidas impleméntanse tanto a nivel produtivo, como de elaboración de produtos, tentando garantir a sostibilidade dos mesmos e do propio medio.

En relación ao terceiro punto de medidas do PDR, que fala do “fomento da organización da cadea alimentaria, en particular a transformación e comercialización dos produtos agrícolas, o benestar animal e a xestión de riscos no sector agrícola”, rexístrase tamén a mesma preocupación a nivel de sector pesqueiro, onde se contemplan medidas para a cooperación, a sinerxía e reforzo da cadea vertical da pesca, no seu obxectivo específico 1.1. Tamén se aprecia certa complementariedade co obxecto específico 2.1, no que respecta á conservación dos ecosistemas, neste último caso, no referente ao medio mariño e aos residuos derivados da explotación de diferentes recursos.

O cuarto punto de medidas do PDR garda unha alta complementariedade coas medidas recollidas no obxectivo específico 3.1. da EDLP, que aborda aspectos relacionados coa “contaminación do medio, a sostibilidade dos recursos e o medio mariño e o coidado e respecto polo medio natural”. Abórdanse accións relacionadas co coidado do medio ambiente e a súa posta en valor, así como, accións orientadas á preservación do medio mariño e dos recursos.

En ámbolos dous sectores (mariño e agrario), a loita contra o cambio climático é unha preocupación común, que reforza a complementariedade deste tipo de políticas no territorio. A EDLP recolle un obxectivo específico concreto, o 3.3, que aborda a problemática da redución da pegada de carbono e o incremento da eficiencia enerxética. As medidas contempladas oriéntanse á redución de emisións de CO₂, así como á eficiencia enerxética e aproveitamento enerxético con enerxías limpas e sostibles, subliñando a complementariedade destas medidas co punto número 5 do PDR.

En relación ao punto sexto do PDR, “fomentar a inclusión social, a redución da pobreza e o desenvolvemento económico nas zonas rurais”, non se contemplan medidas directas e específicas neste sentido na EDLP, se ben se integran de maneira transversal no conxunto de obxectivos e liñas de actuación que recolle esta última, polo cal podemos falar de complementariedade entre ambos programas.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Complementariedade coa Estratexia Galega de Acuicultura

A Estratexia Galega da Acuicultura ten como obxectivo fundamental e básico o de dotar á actividade acuícola en Galicia dun modelo de desenvolvemento dinámico, sostible, equilibrado e de calidade nos aspectos ambientais, sociais e económicos. Para iso formula unha serie de obxectivos xerais, os que figuran na táboa, en tres ámbitos: o ambiental, o económico e o social

MATRIZ DE COMPLEMENTARIEDADE. ESTRATEGIA GALEGA DE ACUICULTURA		OBXECTIVOS DA EDLP					
OBXECTIVOS DA ESGA		1	2	3	4	5	6
Ambientais	O avance na consideración positiva da imaxe, derivada do desenvolvemento práctico, da acuicultura como actividade ambientalmente sostible	●					
	Reformulación e adecuación de estructuras administrativas e xurídicas		●	●			
	Dispoñibilidade de financiación suficiente			●			
Económicos	Desenvolvemento de liñas de promoción do emprego de calidade no			●			
	Avance en sistemas produtivos que aporten produtos de calidade e con garantías hixiénico-				●		
	Fortalecemento da capacidade de aseguramento alimentario da acuicultura					●	
▲=Alta, ● = Media, ▼ = Baixa.							

A preocupación polo coidado medioambiental e paisaxístico é común nas dúas estratexias. Podemos dicir que existe un grao de complementariedade medio entre ambas. A EDLP contempla no seu terceiro obxectivo unha liña de actuación oreintada ao coidado da paisaxe do litoral. Tamén incorpora medidas relativas á potenciación da biodiversidade, centradas en aspectos ambientais no terceiro obxectivo, pero tamén en aspectos relativos á preservación da biodiversidade mariña e as especies pesqueiras, marisqueiras e acuícolas. Fálase dun modelo de produción sostible e respectuoso cos recursos.

En relación a obxectivos do ámbito económico, que se recollen na Estratexia Galega de Acuicultura, vemos que a complementariedade coa EDLP, se limita a factores relacionados coas estruturas tanto produtivas como asociativas. Neste sentido, o sector da acuicultura de Arousa, formula iniciativas que van nesta dirección.

Por último, tamén se aprecia un grao medio de complementariedade nos aspectos sociais, relacionados coa promoción de emprego no sector, e con avances no sistema produtivo centrados na calidade e garantías sanitarias. A EDLP contempla no primeiro obxectivo estratéxico, obxectivos específicos que atenden a estes dous factores.

En liñas xerais, debido á trascendencia da acuicultura de moluscos na zona de Arousa, podemos indicar que si existe unha relación de complementariedade entre ambas estratexias, malia a que poidamos facer referencia a instalacións en diferentes entornos (mar e terra).

5.13. REDES

O establecemento de redes e iniciativas de cooperación está presente no plan de acción da estratexia, contemplándose tamén actividades concretas para promover a cooperación entre os GALP, como actividades de animación.

O GALP da Ría de Arousa define no seu sexto obxectivo estratéxico unha serie de medidas concretas orientadas a impulsar a **colaboración estreita entre entidades do territorio e de fóra do territorio**. Enténdese que esta colaboración é necesaria, en dous niveis, tanto a nivel sectorial coma intersectorial. Existen iniciativas que fomentan o traballo conxunto no territorio, vinculadas as actividades e experiencia do sector pesqueiro, ás actividades turísticas e ao conxunto de recursos do territorio.

Establécense ao longo do Plan de Acción medidas que reforzan o establecemento de redes e cooperación, sobre todo vinculadas ao **coñecemento** e á **investigación**, incidindo na necesidade de reforzar a transferencia de coñecemento, entre entidades do sector principalmente, no que ten que ver coas súas problemáticas, os recursos e o medio mariño. Esta cooperación enténdese que debe ser estreita en relación a centros de formación, innovación, investigación e universidades.

Vinculado ás **actividades de animación do GALP**, recóllese unha serie de propostas que pretendan fomentar a colaboración entre o conxunto de GALP, continuando a senda de colaboración iniciada co proxecto “Margalaica”. Sinálase a necesidade de continuar esta iniciativa, apostando tamén por iniciativas que:

- reforcen conxuntamente a formación de redeiras, emprendedores, a introdución de novas tecnoloxías na comercialización, etc.
- aposten pola xeración de redes de coñecemento, feiras conxuntas, ou recursos tecnolóxicos conxuntos
- destaque os GALP, a través dun posicionamento de marca, compartindo ao mesmo tempo recursos e iniciativas que axuden na xestión interna dos grupos.

Tamén se inclúe a necesidade de establecer iniciativas orientadas a mellorar a gobernanza e colaboración do sector fomentando:

- a colaboración entre grupos de acción local do sector pesqueiro no resto de España ou outros países
- a participación en iniciativas vinculadas a redes existentes como a “Rede española de Grupos de Pesca”, a “Red de mujeres del sector pesquero”, “Farnet”, etc.
- a participación á hora de impulsar iniciativas ou colaborar en proxectos de carácter transnacional vinculados ao ámbito mariño ou pesqueiro, coma por exemplo, o programa “Espacio Atlántico 2014-2020”.

5.14. ANÁLISE DE PERTINENCIA DA ESTRATEXIA

Neste apartado imos analizar a pertinencia da estratexia co obxectivo de ver se a mesma dá resposta ás necesidades da zona costeira que se formulan no diagnóstico. Deste xeito podemos ver se a mesma é coherente á hora de atender as problemáticas que se presentan nos diferentes ámbitos.

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Para realizar a análise temos en consideración as debilidades que se recollerón na elaboración do DAFO, as cales reproducimos de novo, co obxectivo de facilitar a comprensión da táboa de correspondencia entre necesidades e a EDLP.

DEBILIDADES
ÁMBITO PESQUEIRO
1. Xestión deficitaria dalgunhas confrarías no relacionado coa explotación dos recursos e a súa organización. 2. Resistencia ao cambio e á innovación por parte da “xente do mar”, empregando metodoloxías de traballo rudimentarias, o cal limita a capacidade produtiva e incrementa o esforzo. 3. Problemáticas relacionadas coa producción e comercialización dos recursos (reducción dos recursos e das cotas, furtivismo, mareas vermelhas,...). 4. Falta de servizos ou estruturas deficitarias para a comercialización da mercadoría a outros países. 5. Falta de formación para os profesionais do sector do mar en materias relacionadas co mundo empresarial. 6. Escasa relación entre o sector pesqueiro e outros sectores locais (hostalería e turismo). 7. Falta de estratexias de comercialización e posta en valor dos produtos de maneira conxunta entre diferentes confrarías. 8. Escaseza dos produtos do mar en determinados momentos para poñer a disposición do mercado. 9. Non apostar pola eficiencia enerxética (en relación ás actividades pesqueiras nas embarcacións). 10. Necesidade dunha maior participación no GALP de persoas alleas ao sector (xuventude, maiores,...) e de entidades sociais.
ÁMBITO TURISMO
11. Falta dunha explotación turística adecuada (Norte e Sur da Ría) que vaia máis alá do turismo de praia. 12. Promoción turística deficitaria, mal orientada e coordinada en xeral (falta dunha estratexia integrada para o territorio) e no ámbito do turismo mariñeiro. 13. Baixa cualificación e escasa profesionalización do sector turístico, precisando unha mellora da calidade dos servizos.
ÁMBITO AMBIENTAL
14. Falta de promoción e publicidade dos recursos naturais. 15. Falta de instalacións públicas para a realización de actividades en contacto coa natureza. 16. Escasa concienciación da poboación a nivel medioambiental.
ÁMBITO PATRIMONIAL
17. Falta de promoción e publicidade dos recursos patrimoniais. 18. Problemática coa identificación e sinalización de elementos do patrimonio (rutas mal definidas, falta de sinalética). 19. Patrimonio marítimo nun estado de conservación deficiente.
ÁMBITO ECONÓMICO/EMPRESARIAL
20. Falta de reunións de traballo entre diferentes sectores e entidades (administracións, empresas, universidades,...). 21. Falta de formación en materias relacionadas co ámbito empresarial e o emprendemento (xestión, internacionalización, comercialización, valor engadido, viabilidade dos negocios,...). 22. Falta de actuacións que integren a colectivos sociais minoritarios (discapacidade,...).

Á hora de iniciar a análise realizamos unha matriz que cruza as debilidades e os obxectivos estratégicos da EDLP. Temos en consideración as debilidades, porque son os factores internos sobre os que o GALP pode dar resposta, e non as ameazas que son factores externos, os cales non poden solucionarse a través da implementación da estratexia. Hai que indicar que a análise se realizou ao nivel de liñas de actuación, para ver o número de liñas que atendían a ditas necesidades.

Temos que partir da consideración previa de que se estableceron unha serie de ámbitos temáticos, para agrupar a información. Nalgún caso, como o do ámbito económico e empresarial, son aspectos transversais que afectan ao

TÁBOA 94. CORRESPONDENCIA ENTRE O DIAGNÓSTICO E O PLAN DE ACCIÓN

DEBILIDADES OU AMEAZAS	OBXECTIVOS ESTRATÉGICOS						Nº DE LIÑAS DE ACTUACIÓN QUE ATENDEN
	OBXECTIVO 1	OBXECTIVO 2	OBXECTIVO 3	OBXECTIVO 4	OBXECTIVO 5	OBXECTIVO 6	
D1	1						1
D2	2						2
D3	3	1	1				5
D4	1					1	2
D5		2			1		3
D6		3			1		4
D7	1					1	2
D8	1	1					2
D9			1				1
D10					1		1
D11		2					2
D12		3				1	4
D13	1						1
D14			3				3
D15			2				2
D16			2				2
D17				2			2
D18				1			1
D19				2			2
D20						1	1
D21	2	1			1		4
D22	1	1	1	1	1	1	6
Debilidades cubertas por obxectivo	13	14	10	6	5	5	

ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO LOCAL PARTICIPATIVO DA RÍA DE AROUSA

Todas as debilidades que se formulan na EDLP, están cubertas no conxunto de obxectivos estratéxicos, o cal indica o alto grao de pertinencia que ten a estrategia no seu deseño. Case tres cuartas partes das necesidades son atendidas por dúas ou más liñas de actuación.

Unha das principais debilidades que se apuntou no DAFO foi a da “falta de integración de colectivos á hora de promover iniciativas” (D22). Contémplase que a atención a problemáticas relacionadas coa discapacidade, integración social, deben ser transversais a toda a estrategia, polo cal se contemplarán á hora de promover iniciativas no conxunto dos obxectivos estratéxicos.

A atención na EDLP ás necesidades relacionadas co ámbito pesqueiro é elevada, destacando o grao de cobertura que se lle dá as necesidades D3, D5 e D6, que fan referencia ás problemáticas do medio mariño, os recursos e a súa comercialización, a necesidade de profesionalización do sector, e a vinculación deste con outros sectores, como por exemplo, o turístico. Este factores son trascendentais na estrategia.

No ámbito turístico refórzase a liña de traballo D12, orientada á necesidade dunha promoción turística conxunta e coordinada, incidindo en optimizar a situación do sector co deseño dunha estrategia integrada.

Outra debilidade atendida por un número de liñas de actuación elevado é a relacionada coa D21, que reforza a necesidade de maior formación para o emprendemento. Esta liña é abordada no relacionado co sector pesqueiro, a diversificación da economía local, e a mellora da gobernanza, obxectivo 1, 2 e 5, respectivamente.

Se atendemos ao grao de cobertura das debilidades, en función dos obxectivos estratéxicos, temos que destacar o importante peso que teñen as medidas dos tres obxectivos primeiros á hora de satisfacer as necesidades do territorio. Para A Ría de Arousa, o desenvolvemento do sector pesqueiro, a diversificación da economía local e o aproveitamento sostible do patrimonio son factores moi importantes na EDLP.

